Тошкент оқшоми

Шаҳар ижтимоий-сиёсий газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 12 (8.747) ◆ 1996 йил ◆ 29 январь, душанба ◆ Сотувда эркин нархда

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 26 январь куни Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилотининг (ЕХҲТ) алоқа бўйича Марказий Осиёдаги бюроси раҳбари Алоис Резникни қабул қилди.

— Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилотининг жаҳон ҳамжамияти ҳаётидаги ўрни ва обрўси тобора ошиб бормоқда, — деди Президент Ислом Каримов. — Айниқса, ЕХҲТ билан Марказий Осиё давлатлари, жумладан, Ўзбекистон ўртасидаги ҳамкорлик самарали бўлмоқда. ЕХҲТ минтақавий бюросининг Тошкентда очилиши ҳам ушбу нуфузли ташкилотнинг Ўзбекистонга бўлган ишончини намоён этди.

Мамлакатимиз раҳбари ўтган 1995 йилда ЕХҲТ билан минтақада тинчлик ва барқарорликни мустаҳкамлаш, экология ва бошқа соҳалардаги ҳамкорликда талай ютуқларга эришилганини қайд этиб, бунда Алоис Резник раҳбарлигидаги минтақавий бюронинг ҳиссаси катта бўлганини таъкидлади.

Алоис Резник ЕХҲТ бундан буён ҳам Ўзбекистон билан турли йўналишлардаги алоқаларни мустаҳкамлаш, халқаро ташкилотлар доирасидаги ҳамкорликни кенгайтириш ниятида эканини айтди.

Суҳбат чоғида ўзаро алоқаларни янада равнақ топтириш, Тошкентда инсон ҳуқуқлари, гиёвандликка қарши кураш каби бир неча соҳаларда ЕХҲТ ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ҳамкорлигида турли халқаро семинарлар ўтказиш билан боғлиқ масалалар муҳокама этилди.

Қабул маросимида Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири Абдулазиз Комилов иштирок этди.

* * *

Шу куни Алоис Резникни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Раиси Э. Халилов қабул қилди.

(ЎзА).

Бугун — Тошкент метроси қурилишида

ЖАДАЛЛИК БИЛАН

Одамларнинг узоғини яқин қилишда шаҳримизда метрополитеннинг ўрни беқиёс. Ҳамшаҳарларимиз метронинг Юнусобод йўналиши ҳам ишга тушишини орзиқиб кутмоқдалар. Айни вақтда ушбу йўналишдаги ер ости йўли билан бирга ҳаракатдаги таркибни таъмирлаш корхонаси қурилиши ҳам жадаллик билан бормоқда. Илгари метро қуриш иши собиқ иттифоқнинг кўплаб шаҳарларидаги корхоналар билан чамбарчас боғланган эди. Энди эса улардан олинажак таркибий қисмларни шу ернинг ўзида тайёрлаш давр талаби бўлиб қолди. Шу мақсадда Тошкент шаҳри ва пойтахт вилоятидаги кўпгина корхоналар метросозларга ёрдамга келишди. Жумладан, Чирчиқ трансформатор заводи, «Ўзэлектроаппарат», «Коинот», «Академасбоб» ва «Тоштўқимаш» ишлаб чиқариш бирлашмалари, «Шарқ» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси ва бошқа корхоналарда метросозлик ва ҳаракат таркибини таъмирлаш учун зарур бўлган 300 хилдан зиёд эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқарилмоқда. Юнусобод йўналишидаги қурилиш ишлари бир зум ҳам тўхтамаяпти. Яқин кунлар ичида ер ости йўллари учун соз тупроқни тутиб турувчи 29 тонна чўян тюбинг қўйилиши, уч минг тоннага яқин темир излар ётқизилиши ва унга 26 минг дона ёғоч шпаллар қўйилиши кўзда тутилган. Барча ишнинг бориши Тошкент шаҳар ҳокимлигининг доимий диққат-эътиборида турибди.

Ботир ҲАКИМОВ.

БУГУНГИ КУН «ТО» НАФАСИ

МАМЛАКАТИМИЗДА

❑ Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 28 январь куни Тошкентга келган Россия Федерацияси ташқи ишлар вазири Евгений Примаков ва мудофаа вазири Павел Грачев бошчилигидаги Россия Федерацияси делегациясини қабул қилди. Бўлиб ўтган суҳбат чоғида Ўзбекистон билан Россия ўртасидаги ўзаро ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш, Марказий Осиёда барқарорликни таъминлаш ва бошқа масалалар муҳокама этилди.

❑ 28 январь куни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасида зарар кўрсатиб ишлаётган қишлоқ хўжалик корхоналарини тугатиш масалаларига бағишланган кенгаш бўлди.

❑ 27 январь куни республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков раислигида Ўзбекистон мустақиллигининг 5 йиллигига бағишланган «Ўзбекистон —Ватаним маним» қўшиқлар кўрик-танловини ўтказиш ташкилий қўмитасининг мажлиси бўлди. Унда кўрик-танловни ўтказиш бўйича кенг кўламда ишлар амалга оширилаётганлиги таъкидлангани ҳолда йўл қўйилаётган камчиликларга барҳам бериш бўйича чора-тадбирлар ҳақида ҳам сўз борди. Мажлисда шунингдек, Наврўз умумхалқ байрамига тайёргарлик ишларининг қандай бораётганлиги масаласи ҳам қараб чиқилди.

❑ 27 январь куни Тошкентда, муҳташам «Туркистон» саройида Ўзбекистон тадбиркорларининг анжумани бўлди. Унда ўтган йил якунлари сарҳисоб этилди, «Ташаббус—95» танлови натижалари эълон қилинди. Ғолибларга дипломлар ва эсдалик совғалари топширилди. (Тошкентдаги тадбиркорлар фаолиятига бағишланган навбатдаги махсус саҳифа материалларини газетанинг иккинчи бетида ўқийсиз).

❑ Республика прокуратурасининг кенгайтирилган ҳайъат мажлисида прокуратура идораларининг ўтган йилги иш фаолияти якунлари ва республикамизда қонунчиликни мустаҳкамлаш, жиноятчиликка қарши курашни янада кучайтириш масалалари билан боғлиқ вазифалар муҳокама қилинди.

❑ Ўзбекистон Рассомлар уюшмаси Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Тошкентдаги ваколатхонаси кўмагида «Замонавий шаҳарлар ва шаҳарликлар» мавзуида тасвирий санъат асарлари кўргазмасини ўтказди.

❑ Республика Қизил Ярим ой жамиятининг бўлиб ўтган пленумида жамиятнинг фавқулодда ҳолларда аҳолига ёрдам бериш тайёргарлигини таъминлаш вазифалари кўриб чиқилди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

❑ Грознийда на Чеченистоннинг бошқа ҳудудларида вазият мураккаблигича қолмоқда. Аргун ва Шали шаҳарларида митинг ўтказган гуруҳлар федерал қўшинларнинг олиб чиқиб кетилишини талаб қилмоқда. Алхан-Кала аҳоли пунктида ички қўшинлар колоннасига ҳужум пайтида дудаевчи жангарилар ҳарбий анжомларни эгаллашга уриниб кўрдилар. Босқинчилар иккита автомобилни ёқиб юбордилар. Ҳарбий хизматчилар орасида ҳалок бўлганлар ва жароҳатланганлар бор. Бу ҳужум пайтида жангариларнинг йигирмага яқин кишиси ўлдирилди.

❑ Ўтган йилнинг декабрь ойи бошида Хабаровск ўлкасида ҳалокатга учраган ТУ-154 самолётининг учинчи «қора яшиги» топилди.

❑ Москвада, журналистлар марказий уйида Россия журналистлар уюшмаси махсус мукофотларини тантанали равишда топшириш маросими бўлди.

❑ Владивостокда Москва цирки томонидан ташлаб қўйилган от очликдан ва совуқдан ўлди.

❑ Москвада, «Ҳамдўстлик чемпионлари кубоги» мусобақаларида иштирок этаётган Ўзбекистоннинг тўрт карра чемпиони — Фарғонанинг «Нефтчи» командаси дастлабки ўйинда Кишиневнинг «Зимбру» командасини 2:1 ҳисобида мағлубиятга учратди. Бугун «Нефтчи» Риганинг «Сконто» клубига қарши майдонга тушади. Турнирда ғолиб чиққан команда 42 минг АҚШ долларига эга бўлади.

ХОРИЖДА

❑ Страсбургда бўлиб ўтган Европа Иттифоқининг парламент ассамблеяси Россиянинг ана шу ташкилотга аъзо этиш хусусида берган аризасини қондирди.

❑ АҚШ Президенти Билл Клинтон конгресснинг ҳар икки палатаси ҳамкорлигида ўтказилган йиғилишда мамлакатдаги аҳвол тўғрисида нутқ сўзлади.

❑ Ҳиндистон пойтахти Деҳлида бўлиб ўтган «Марказий Осиё ва Ҳиндистон» мавзуидаги халқаро конференцияда кўплаб мамлакатлар вакиллари қатори ўзбекистонлик олимлар ҳам иштирок этишди.

❑ Шри-Ланкада МИ—17 ҳарбий-юк вертолёти бедарак йўқолди.

❑ Тель-Авивда 25 ёшли экстремист Гигал Амир устидан суд жараёни қайтадан бошланди. Маълумки, у ўтган йил кузида Исроил Бош вазири Исҳоқ Рабинни отиб ўлдирганди.

1996 йил — Амир Темур йили

ПОЙТАХТДА СОҲИБҚИРОН МУЗЕЙИ ҚАД КЎТАРМОҚДА

Бу қурилиш 1996 йилнинг энг муҳим ва ноёб бунёдкорлик ишларидан бири ҳисобланади. Гарчи унинг паспортига ҳозирча ушбу қасрнинг қад кўтаришида «Тошкентуйжойинвестқурилиш» корпорациясига қарашли «Турон» ҳиссадорлик жамияти, Тошкент махсус пардозлаш қурилиши, Тошкент механизация қурилиши ҳиссадорлик жамиятлари, «Меъмор» лойиҳалаш бош бошқармаси, Тошкент лойиҳа илмий-тадқиқот институтларининг катта гуруҳлари қатнашиши битиб қўйилган бўлса-да, лекин бу участкада кўплаб қурилиш ташкилотларининг вакиллари иштирок этиши кутилмоқда. Шу ўринда оқшомхонларда хўш, шундай катта ҳажмдаги бунёдкорлик ишларини қамраб олган мажмуа қаерда тикланади, деган савол туғилиши табиий. Амир Темур музейи биноси буюк соҳибқирон номи билан аталувчи қутлуғ хиёбон рўпарасидаги Зобитлар уй-боғининг ниҳоясида қад ростламоқда.

Зеро, гап музей қурилиши ҳақида борар экан, аввало Ўзбекистон Республикаси Президентининг «1996 йилни «Амир Темур йили» деб эълон қилиш тўғрисида»ги Фармонининг матбуотда чоп этилиши халқимизни тўлқинлантириб юборганини таъкидламоқ жоиз. Буюк давлат арбобининг 660 йиллиги мамлакатимиз ва ЮНЕСКО бош конференциясининг қарорига биноан жаҳон жамоатчилиги томонидан кенг нишонланадиган ушбу йилда музейнинг барпо этилиши мана шу қутлуғ тўйга тўёна бўлади.

Ҳозир қурилиш майдонида иш жадал бормоқда. Бу ерда бўлган киши турли касбга мансуб мутахассисларни учратиши мумкин. Улар бу қутлуғ ва хайрли ишга бажонидил ўз ҳиссаларини қўшгани келган инсонлар. Бир зум қурувчилар ишини кузатамиз. Ҳамма ўзига топширилган юмушни бажариш билан банд. Участкадагилар асосан иморат пойдеворини тиклашда қатнашишяпти. Қудратли машиналар пешма-пеш беҳисоб арматураларни келтириб тўкишяпти. Қурувчилар уларни ерга ётқизишиб, устидан бетон қоришмаларини қуйишади. Қисқа муддат ичида қурилишда 30 миллион сўмлик маблағнинг ўзлаштирилиши ҳам объектда бунёдкорлик ишлари жадал суръатларда бораётганлигини исботлаб турибди. Музей пойдеворининг қурилиши эрта-индин якунланиши режалаштирилган. Шундан кейин бир йўла бир неча қурилиш ташкилотлари участкада ўз фаолиятларини бошлашади.

— Қурувчиларимизга яхши шароит яратиб берилгани ҳам кундалик меҳнатимиз унумига ижобий таъсир этяпти, — дейди биз билан суҳбатда «Турон» ҳиссадорлик жамиятининг мутасаддиларидан бири Аваз Каримов. — Энг муҳими материал танқислиги сезилмаяпти. Барча зарур маҳсулотлар ўз муддатида келтириб турилибди. Чунки бизга лозим бўлган ускуналарни етказиб берадиган ташкилотлар билан олдиндан шартнома тузиб олганмиз. Яна ҳам тўғрироғи буюртмалар олдиндан бериб қўйилган.

Улуғ зот номи билан боғлиқ ноёб осори-атиқаларни ўзида яхлит мужассамлаштирадиган мазкур иншоот ҳар томонлама пишиқ-пухта ва мукаммал лойиҳа асосида яратилиши шубҳасиз. Биринчидан, бу бино шаҳар марказини безаб турувчи қурилишлар кўркига янада кўрк қўшса, иккинчидан, унинг зиёратчилари ҳам турли миллатга мансуб кишилар бўлиб, улар жаҳоннинг барча бурчакларидан шаматли ёдгорлик намуналарини ўзида жамлаган. Демакки, яратилажак мазкур бино бобомиз тириклигида бунёд эттирган ноёб қурилишларга тубдан ўхшаш бўлиши шубҳасиз. Бинога кираверишэшиги олдини нақшинкор устунлар безайди. Улар лойиҳада шу қадар жозибали бўлса, аслида қандай кўринишда бўлишини ўзимизча тасаввур этган бўлдик.

Музей лойиҳасини таниқли меъмор Абдуқаҳҳор Турдиев ва Абдулла Қосимовлар чинакам ижодкорона яратишибди. Бинонинг олд томони Амир Темур ҳайкалига қараган бўлиши ҳам лойиҳада тўла аксини топган. Умуман икки қаватли кўргазма залларини ўз ичига олган бу ноёб қурилиш келгусида меъморчилик санъатимизнинг ажиб бир кўринишини эслатиб турувчи кошона сифатида шаҳримиз марказидан ўрин олади.

Юқорида айтиб ўтганимиздек, ушбу муҳташам сарой қадам ранжида қилишади. Албатта бундай қадамжонинг ички ва ташқи кўриниши, қурилиш мажмуи ҳар бир ташрифчи диққатини ўзига тортадиган бўлиши лозим.

Биз ишбоши Равшан Хўжаев билан ана шу ҳақда суҳбатлашдик. Бугун унинг столи қурилиш лойиҳалари билан тўлиб-тошган. Турли чизиқлар билан қайд этилган бир лойиҳани кўздан кечира туриб Самарқанддаги Гўри Амир мақбарасининг нафис жилолари, нақшинкор кошинлари ва эътиборни жалб этувчи гумбази кўз олдимизда жонлангандек бўлди. Лойиҳа шу ва шунга ўхшаш маҳобатли ва ҳа-

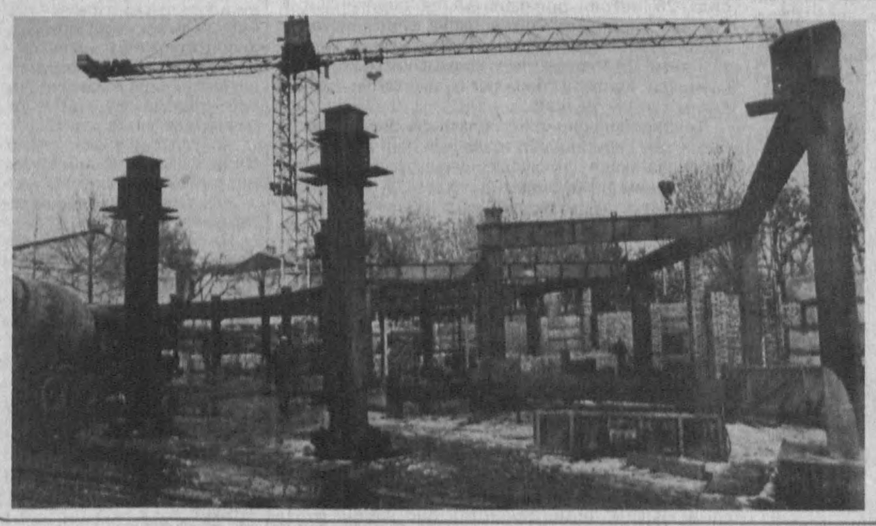

Амир Темур таваллудининг 660 йиллик тўйига қадар қад ростлайди. Ўшанда бу тантана муносабати билан шаҳримизга ташриф буюрган барча қардош республикалар ва хориждан келган меҳмонлар бу санъат дурдонасини ўз кўзлари билан кўриш шарафига муяссар бўладилар. Бу қутлуғ кун эса тобора яқинлашмоқда.

Маҳмуд КОМИЛЖОНОВ.

СУРАТЛАРДА: музей қурилишидан лавҳалар: ғишт терувчилар бригадаси етакчиси Бахтберген Бекбўсинов (чапда) бунёдкорлар билан; музей қурилишида.

Рустам Шарипов олган суратлар.

МАҲАЛЛИЙ ХОМ АШЁ ҲИСОБИГА

Чкалов номли Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида ишлаб чиқарилаётган кенг турдаги халқ истеъмоли моллари талаб юқори бўлмоқда. Жумладан, «Нафиса», «Антошка» номли болалар аравачалари, тунги ёриткичлар, турли сиғимдаги канистрлар ва бошқа кундалик эҳтиёж учун зарур буюмлар чидамлилиги ва қулайлиги билан шуҳрат қозонган. Аммо яқинда бирлашмада бўлиб ўтган цех раҳбарларининг йиғилишида юқорида айтилган молларнинг нархи бирмунча қимматлиги сабабли дўкон ва омборларда туриб қолаётганлиги айтилди. Бунга асосий сабаб — хом ашёнинг четдан келтирилаётганлигидир. Шунинг учун ҳам маҳаллий хом ашё манбаларини топиш ва фойдаланиш муҳим эканлиги таъкидланди.

Айни вақтда халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариладиган цехда буюртма бўйича маҳсулот тайёрлаб, етказиб бериш йўлга қўйилган. Масалан, яқинда ишончли буюртмачи томонидан 10 минг дона каравот учун буюртма олиниб, шартномада келишилган пулнинг 15 фоизи олдиндан цех ҳисобига ўтказилди. Ушбу буюртма ўз вақтида ва сифатли бажарилган тақдирда цех яна 100 мингта каравот учун буюртма олади.

Борий ҲИДОЯТОВ.

Футбол

ИШОНЧ ОҚЛАНАДИ

Собир Раҳимов туманидаги «Истиқлол» футбол командасида янги мавсумга тайёргарлик жамоа аъзолари учун баҳоли қудрат қулайлик яратишдан бошланди. Чунончи, «Тошшаҳарйўловчитранс» Давлат уюшмаси ушбу футбол жамоасининг эҳтиёжлари учун битта автомашина ажратиб берди. Шунингдек, ҳар бир футболчига шаҳар йўловчи транспортининг барча туридан фойдаланиш учун имтиёзли чипталар берилиб, жамоанинг молиявий иқтисодий таъминоти ҳам яхшиланди. Жамоанинг мухлислари ҳам унутилгани йўқ. «Ёшлик» стадионидаги ўриндиқлар қайта таъмирланиб, оқланди. Эълонлар, ўйинлар жадвали ва маълумотлар тахтаси янги мавсумга шайлаб қўйилди.

— Севимли жамоамиз учун ҳар қандай ёрдамга биз тайёрмиз, — дейди футбол мухлиси, «Тошшаҳарйўловчитранс» Давлат уюшмаси бошқарувининг раиси Р. Ҳикматуллоев. — Бунинг эвазига улардан фақат чиройли ўйин ва голлар кутамиз.

— Ишончни албатта оқлаймиз! — дейишмоқда футболчилар бунга жавобан қатъийлик билан.

Баҳодир ҲАСАНОВ.

Маълумки, 1995 йил охирида ишлаётган пенсионерларга пенсия тўлашнинг янги қоидалари жорий этилди. Ушбу мавзу юзасидан ҳозир таҳририятимизга кўплаб хатлар келмоқда. Масалага ойдинлик киритиш мақсадида биз Тошкент шаҳар ижтимоий-таъминот бошқармаси пенсия бўлимининг бошлиғи Ольга Дмитриевна Карагаева билан мулоқотда бўлдик.

Долзарб мавзуда

ИШЛАЁТГАН ПЕНСИОНЕРЛАРНИНГ ҲУҚУҚЛАРИ

— Пенсия тўлашдаги янги тартиб-қоидалар Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1995 йилнинг ноябрь—декабрь ойларидаги «Ишлаётган пенсионерларга пенсиялар тўлаш тўғрисида» ва «Улуғ Ватан уруши йилларида ҳарбий мажбуриятларини бажарган ёки мамлакат ичкарисида ишлаган шахсларга пенсияларни тўлаш тартиби тўғрисида»ги Фармонлари асосида ишлаб чиқилди. Унга кўра ижтимоий-таъминот идораларида ҳисобда турувчи ҳамда мулкчилик ва хўжалик юритишнинг, шунингдек ҳақ тўлашнинг шаклидан қатъи назар корхона, ташкилот, муассасаларда ишлаётган пенсионерларга иш жойидан пенсия тўланиши кўзда тутилади, — дейди О. Карагаева. — Бошқа идораларда (мудофаа...) ҳисобда турувчи фаолият кўрсатаётган пенсионерларга пенсиялар эса республика Халқ банки муассасалари томонидан пенсионерларнинг яшаш жойларида тўланади.

— Айтингчи, пенсияни иш ҳақига қўшиб ҳисоблаб, умумий миқдорда солиқ олиниши ҳам мумкинми?

— Пенсиядан асло солиқ олинмайди. Ишлаётган, жумладан хусусий меҳнат фаолияти билан шуғулланаётган пенсионерлардан эса даромад солиғи иш ҳақи ёхуд бошқа даромадларидан олинади.

Шу ўринда таъкидлаб ўтиш жоизки, иш жойидан ўтган ой пенсияси якунланган ойнинг иккинчи ярми учун бериладиган ойлик маош билан бирга қўшиб тўланади. Фақат, пенсиялар алоҳида рўйхат бўйича тўланади.

— Ишлаётган пенсионерларга пенсиялар қандай миқдорда тўланади? Иш фаолияти билан банд пенсионерларга пенсия бериш маълум имтиёзлар ҳам кўзда тутилганми?

— Дарҳақиқат, ишлаётган пенсионерларга пенсиялар имтиёзли шароитларда, яъни белгиланган пенсиянинг 100 фоизи миқдорида қуйидаги ҳолларда тўланадики, агарда улар:

— Улуғ Ватан уруши ногиронлари ёки қатнашчилари (уларга тенглаштирилган шахс) бўлсалар;

— Улуғ Ватан уруши йилларида мамлакат ичкарисида ишлаган ёки ҳарбий мажбуриятларини бажарган бўлишса;

— I ва II гуруҳ ногиронлари;

— Чернобиль фожиасидан жабрланган шахсларга.

Демак, юқорида қайд этилган шахслар рўйхатига кирмайдиган бошқа барча ишлаётган пенсионерлар — уларга белгиланган пенсиянинг 50 фоизи миқдорида пенсия оладилар.

— Ушбу низом, хусусий меҳнат фаолияти билан шуғулланаётган шахсларга ҳам тегишлими?

— Агарда пенсионер хусусий (шахсий) тадбиркорлик билан шуғулланаётган бўлса ёки фермер (деҳқон) хўжалигида ишласа, унга ҳам пенсия белгиланган миқдорнинг 50 фоизи даражасида тўланади (Эслатиб ўтамиз, бунга пенсияни тўла миқдорда олиш ҳуқуқига эга пенсионерлар кирмайди). Бундай тоифадаги пенсионерлар тўғрисидаги маълумотлар ижтимоий-таъминот идораларига солиқ идоралари томонидан берилади.

— Ишга кирганларидан сўнг умуман пенсия олмайдиган пенсионерлар тоифаси ҳам борми?

— Муддат ва меҳнат шартномаси (контракт) шартларидан қатъи назар қуйидаги шахслар ишга кирганларида пенсиялар тўлаш тўлалигича тўхтатилади:

а) умумий белгиланган пенсия ёши (эркаклар — 60 ёш, аёллар — 55 ёш)га етгунга қадар ишламаётган бўлса, яъни улар штатлар қисқартирилиши муносабати билан ишдан бўшатилган ёки «Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида»ги Қонуннинг 14-бандига кўра корхона фаолияти тугатилиши муносабати билан муддатидан олдин пенсияга чиқарилган бўлса;

б) ёшлари етиши муносабати билан пенсияга чиқиш ҳуқуқига имтиёзли ёки умумий асосларда эга бўлгунларига қадар, уларга 1994 йилнинг 1 июлигача (яъни «Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида»ги Қонуннинг тадбиқ этилишигача) пенсиялар ишлаган йиллари учун белгиланган бўлса.

— Боқувчисини йўқотганлиги муносабати билан пенсия олаётган шахсларнинг пенсиялари улар меҳнат шартномасини тузганларидан сўнг ҳам сақланиб қоладими?

— Агарда боқувчисини йўқотган шахслар бундай пенсияни ўзлари учун олаётган бўлсалар ва ишга кирсалар иш жойидан пенсия бундай шахсларга 50 фоиз миқдоридан тўланади. Агарда боқувчисини йўқотганлик пенсияси оиланинг бошқа аъзоларига тўланаётган бўлса, ишга кирган киши ушбу пенсияни яшаш жойидан тўла миқдорда олиши мумкин.

— Турли хил ишлаб чиқариш соҳаларида тўла бўлмаган иш куни тартибида меҳнат қилаётган пенсионерларга пенсиялар қай тарика тўланади?

— Агарда пенсионерлар тўла бўлмаган иш куни шароитида ёхуд қўшимча ишда ишлаётган бўлса, унга 50 фоиз миқдорида пенсия тўланади.

Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш ўринлики, фақат пенсионерларнинг асосий ва қўшимча меҳнат даромадларидан солиқ олинади, пенсия эса қатъий тартибда 50 фоиз миқдорида тўланаверади.

— Бизнинг пенсионерларимизда Ўзбекистон Республикасидан ташқарида ҳам фаолият кўрсатиш имконияти бор экан. Бундай шахсларга пенсия қай тартибда белгиланади?

—Республикамиздан ташқарида меҳнат қилаётган пенсионерларга пенсиялар уларнинг яшаш жойларида Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонларида белгиланган миқдорлар бўйича тўланади.

— Пенсияга чиққан киши вақтинчалик иш билан банд бўлса, у пенсиясини тўлалигича олиш имкониятига эгами?

— Янги низомда вақтинчалик иш билан шуғулланаётган пенсионерларга ҳам пенсиялар тўлаш шартлари кўзда тутилган. Агарда бундай пенсионерлар меҳнат шартномаси (контракт) бўйича вақтинча, яъни бир календарь йилида 2 ойгача муддат ишласалар, бундай тоифадаги пенсионерларга пенсия яшаш жойларида тўла миқдорда тўланади (календарь йили мобайнида 2 ой учун). Бундай ҳолда пенсионер ушбу ойларда ўз хоҳишига кўра бетўхтоб ёхуд танаффуслар билан ишлайдими, қатъи назар 100 фоиз миқдорида пенсиясини олиш ҳуқуқига эга.

Агарда пенсионерлар шартнома муддатини чўзса ёки бир йилда 2 ойдан ортиқ ишласа унга пенсия умумий қоидаларга асосан тўланади.

— Қандай асосларга кўра иш жойидан пенсия олинади?

— Мулкчилик ва хўжалик юритишнинг қандай эканлигидан қатъи назар барча тоифадаги раҳбарлар пенсионерларнинг ишга олинганлиги тўғрисидаги буйруқдан кўчирмани ижтимоий-таъминот идораларига 5 кунлик муддат ичида беришлари керак. Ўз навбатида пенсионер ҳам ишга кирганлиги тўғрисида туман ижтимоий-таъминот идораси ёхуд унга пенсия белгилаган бошқа идорага хабар бериши керак. Ишга кирган пенсионерларнинг фаолият кўрсатаётган жойидан пенсия олишлари учун эса пенсионер истиқомат қилаётган жойдаги ижтимоий-таъминот идоралари томонидан бериладиган кафиллик хати асос вазифасини ўтайди.

— Янги ишга кирган ва илгари пенсияни яшаш жойларидан ёки омонат кассаларидан олган кишилар нима қилишлари керак?

— Улар туман ижтимоий-таъминот бўлимига ишга қабул қилинганликлари тўғрисидаги буйруқдан кўчирмани топширишлари лозим. Сўнг эса туман ижтимоий-таъминот бўлими пенсияни яшаш жойидан алоқа бўлими ёки жамғарма банклари орқали тўлашни тўхтатади ва иш жойидан пенсия тўлаш тўғрисидаги кафиллик ҳатини ёзиб беради.

— Ўзбекистон Республикасида ишлаётган пенсионерларга пенсия тўлашнинг янги тартиб-қоидалари качондан бошлаб жорий этилди?

— Ишлаётган пенсионерларга пенсия тўлашнинг янги тартиб-қоидалари аслида амалда жорий этилди ва 1996 йилнинг 1 январидан кучга кирган.

Суҳбатни Элмира ЗАЙНУТДИНОВА ёзиб олди.

Иш билганга минг танга

ОМАДИ ЮРИШГАН МУЛКДОРЛАР

Бозор иқтисодиёти талабларига бугунги кунда фақат мутасаддилар эмас, балки юртимиздаги барча фуқаро, айниқса ишлаб чиқариш соҳасида меҳнат қилаётганлар яхши тушуниб етишмоқда. Ҳар қандай маҳсулот шу кунинг талаби асосида чиқарилсагина, у олдингисидан харидоргир бўлиб, қўлма-қўл бўлиб кетиши мумкин. Ана ўшанда корхона қаддини ростлайди, ишчининг қўли мўмай пул кўради. Ҳозир шундай вазият Йўлдош Охунбобоев номли бош кийимлар ҳиссадорлик жамиятида ҳукм сурмоқда. Бу натижага корхона ўз-ўзидан эришгани йўқ, албатта.

Бозор талаби ўрганилмасдан сон кетидан қувиб тикилган бош кийимлар аввалларида корхона омборида тахланиб қоларди. Бунинг чорасини мутасаддилар анча ўрганишди. Билишдики, зукко харидорлар замон талабига жавоб бермайдиган турли хилдаги бош кийимларни олиш у ёқда турсин, ҳатто нархини ҳам сўраб кўрмайдиган бўлиб қолишибди. Шундан кейин ишнинг кўзини билган, ҳозирги кун тили билан айтганда, корхона тадбиркорлари бошқача йўл тутишди. Талабчанлик кучайди. Омборда туриб қолган маҳсулотлар ҳар бир ишчига маълум миқдорда тарқатилиб, бозорга олиб чиқиб сотиш тавсия этилди. Шундай қилинганда ишчи ўзи тиккан маҳсулоти нақадар ўтмас матох бўлиб қолганлигини англаши ва ижобий хулоса чиқариши осон бўларди. Мана шу ҳолатдан кейин ишчилар бозор шароитида кам миқдорда маҳсулот ишлаб чиқарилса-да, лекин унинг сифатига алоҳида эътибор бериши керак эканлигини тўла тушуниб етишди.

— Корхонамиздаги ўзгаришлардан ўзим ҳам севинаман, — дейди тажриба цехининг бошлиғи Сайёра Бўтахўжаева. — Нега десангиз масъулият ҳиссини сезадиган раҳбар ҳамиша муваффақиятга эришиш йўлида ўйлаган режасини амалга оширар экан. Бизнинг жамиятимиз раиси Рустам Хўжаев ҳам ана шундай инсонлардан бўлиб чиқди. Мана мен шу даргоҳда 40 йилдан буён меҳнат қиламан. Ишимдан нолимасам-да, лекин нимадир етишмаётгандай бўлаверади. Ўша етишмаётган нарсани, яъни кучли талаб, изланиш ва сифатли маҳсулот чиқариш кераклигини ҳиссадорлик жамиятига ўтгандан кейин тушуниб етдим. Сабаби корхонадаги энг оддий икир-чикирга ҳам ҳар биримиз жавобгар, ўзимиз хўжайин эканлигимизни англадик.

Ҳозирги кунда жамиятимизнинг ҳар бир аъзоси ўзини ҳақиқий мулк эгаси деб тушунади. Биргина цехимиздаги 14 нафар ишчи ўтган йилда 70 фоиз янги турдаги маҳсулотни ишлаб чиқаришга тақдим этди. Бу аввалги йиллардан анча юқори кўрсаткич демакдир.

— Мен ҳам икки оғиз гапирмоқчиман, — дея суҳбатга қўшилди 1-тикув цехининг бошлиғи Мухтабар Нурмуҳамедова. — Тўғрисини айтадиган бўлсак, аввалари ишчиларга бошқача назар билан қарашар эди. Идора ходимлари билан ишчилар ўртасида анчагина фарқ сезиларди. Рустам ака корхонамизга раҳбар бўлиб келганларидан сўнг, мана шу тафовутни йўқотишга ҳаракат қилдилар. Кимда-ким қандай муаммога дуч келаётган бўлса, баҳамжиҳатлик билан енгишга одатлантирдилар. Ҳатто корхона томонидан моддий ёрдам сўрашга андиша қилувчиларга оқилона маслаҳатлар бердилар. Мана шу йўсинда ишчи билан хизматчи ўзаро фикр алмашадиган, юракдаги дардларни очиқ-ойдин гапирадиган бўлдик. Шунинг учун ҳам бўлса керак ҳиссадорлик жамиятига ўтиш палласида жуда кўп тушунмовчиликларнинг олди олинди. Барчамиз ҳақиқий мулк эгаси эканлигимизни, мавжуд ҳар бир нарса бизга қадрли ва кераклигини яққол тушуниб етдик.

— Биз дастлаб 100 сўмлик қимматбаҳо қоғозлар чиқардик, — дейишди ишчилар бизга тушунтириш беришиб. — Улардан шу ерда меҳнат қилаётган барча ишчиларимиз сотиб олишди. Шу кунларда қимматбаҳо қоғозлар учун сарфлаган пулимизга яна шунча миқдорда, яъни 100 сўмга 100 сўм пай қўшилиб, яъни дивидендлар олиш арафасида турибмиз. Қўшиладиган пайларнинг аниқ ҳисоби чиққунча, ўн тўртинчи маош ҳам тўланди. Ҳозирги шароитда бундай имконият ҳаммада ҳам бўлмаса керак...

Ишчиларнинг бу гапида жон бор. Чунки баъзи корхоналар айнан чиқарилган қимматбаҳо қоғозларни ўз эгаларига тарқатолмай мушкул аҳволга тушаётир. Албатта, бу ўринда корхона раҳбарининг ҳар бир қимматбаҳо қоғоз учун масъулияти алоҳида бўлиши шарт экан. Бу фикрларимизнинг нечоғлик аҳамиятли эканлигини жамият бошқарувининг раиси Рустам Хўжаев қуйидагича изоҳлади:

— Юртбошимизнинг олиб бораётган оқилона сиёсатига биз ишчи ва хизматчилар фақат ибратли ишларимиз билан ҳамкор бўлишимиз керак. Айниқса оддий меҳнаткаш халқнинг ижтимоий ҳимояси йўлидаги саъй-ҳаракатлар ҳаммамиз учун ибратлидир. Энди бир мушоҳада қилиб кўрайлик. Қаерга борманг асосий ишни ишчи кучи бажаради. Шундай экан, нима учун биз ишчиларни ардоқламаслигимиз керак?! Шунинг учун ҳам биз жамоада оқилона, виждонан яхши меҳнат қилиб қўйдингми, ҳаққингни ҳам талаб қилишни ўрган, дардингни айта бил, ўзаро фикрлашиб, яхши яшаш, яхши меҳнат қилишга одатлан деган ғояни илгари сурдик. Натижаси ёмон эмас. 1994 йилнинг декабридан ҳиссадорлик жамияти бўлиб иш юритаяпмиз. 6724 дона оддий, 68 та имтиёзли 100 сўмлик акцияларимизни чиқариб 69 фоизини жамоа аъзоларига тарқатдик. Бу кўрсаткичнинг 15 фоизи биржа учун ажратилган эди, бироқ биз биринчи сотувдаёқ ўз акцияларимизни 130 сўмдан қайта сотиб олдик. Бунинг сабаби, акциялар ўзга давлат ёки бошқа кимсалар қўлига тушса, улар фақат шу акциянинг даромадини сўрашади, холос. Ваҳоланки, ўз қўлимиздаги акциялардан ишлаб чиқаришни ривожлантирибгина қолмай, ишчиларни моддий рағбатлантириш ҳам эътиборда бўлмоғи керак. Чиқарилган қимматбаҳо қоғозлар қанчалар кўп корхона ҳисобида қолса, шунча даромад ҳам кўпаяди.

Ўтган йилда кенг қамровли изланишлар олиб бордик. Ўн олти турдаги замонавий бош кийимларнинг икки турига «Агама» қўшма корхонасининг вакили Жан-Клод Божаннинг меҳри тушди. У ана шу маҳсулотларни Франция давлатида сотиш имкониятларини ахтармоқда. Вьетнам элчихонаси ёрдамида шу давлатнинг тадбиркорлари тайёрлаётган қамишсимон тасмалардан аёлларнинг ёзги шляпаси тикилмоқда. Шунингдек, Россия Федерацияси, Беларусь ва Қирғизистон давлатлари билан ҳамкорликни янада такомиллаштириш умидидамиз. Гарчи ўтган йилда ишлаб чиқариш самарадорлиги 168,3 фоизни ташкил этган бўлсада, бироқ бу билан чекланиб қолмаймиз. Ҳозирги кунда бозор талаблари асосида иш юритиб, тажриба цехимиз орқали замонавий бош кийимлар тикиб чиқараяпмиз. Республикамизда ягона бўлган бош кийимлар корхонасининг жамоа аҳли давлат буюртмаларини ҳам тўла-тўкис бажаришмоқда...

Ҳа, тўрт юз олтмиш беш кишини ўз бағрига олган очиқ турдаги Йўлдош Охунбобоев номли бош кийимлар ҳиссадорлик жамиятида иш жадал суръатлар билан олиб борилмоқда. Мулкнинг ҳақиқий эгалари, электр қувватидан, коммунал хизматдан, катта саъй-ҳаракатлар билан топиб келтирилган хом ашёдан самарали фойдаланишаётир. Шунинг учун ҳам уларнинг олаётган маошлари ўртача 2800 сўмгача етмоқда. Юқоридаги фикрлардан шундай хулоса қилсак бўлади: мулк ҳақиқий эгасининг қўлида бўяса, мулкдорларнинг ишлари бароридан келаверар экан.

Гулзода МАМБЕТОВА.

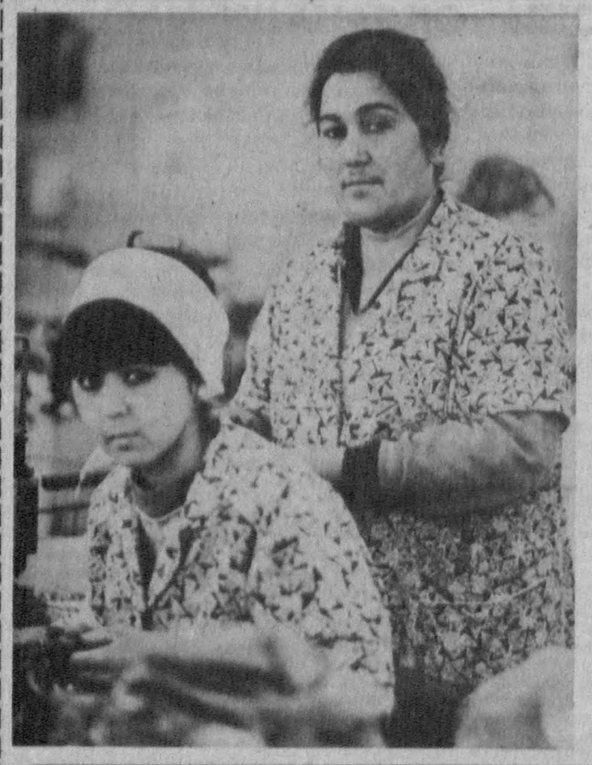

СУРАТЛАРДА: (юқорида) жамият бошқарувининг раиси Рустам Хўжаев бир гуруҳ хизматчилар билан қимматбаҳо қоғозлар хусусида фикрлашмоқда; тажриба цехининг бошлиғи Сайёра Бўтахўжаева (ўнгда) бичувчи-тикувчи Шаҳло Қосимова билан янги бош кийимларни кўздан кечиришаётир; тикув цехининг фахрийси Заҳро Юсупова (ўнгда) шогирди Заҳро Жўраеванинг ишини доимо назорат қилиб туради.

Рустам Шарипов олган суратлар.

Ибрат олса арзийди

КИЧИК КОРХОНА ДОВРУҒИ

Чилонзор туманидаги «Оля» хусусий фирмасининг иш бошлаганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Лекин шу қисқа муддат ичида унинг довруғи шаҳарга таралди.

— Фирмамиз эндигина оёққа тураётган бўлса ҳам, қилаётган ишимиз кўпчиликка манзур бўлмоқда, — дейди унинг раҳбари Александр Смирнов. — Биз асосан матбаа ишларини бажарамиз. Ташриф карточкалари, ҳисоблаш идоралари қоғозлари, ташкилот ва муассасаларнинг махсус бланкаларини босиб чиқарамиз. Компьютерлар ёрдамида бошқа ишларни ҳам амалга оширамиз. Фаолиятимизни 1993 йилдан бошлаган бўлсакда, мижозларимиз сони ва уларнинг буюртмалари йил сайин ошмоқда. Буюртмаларнинг бажарилиш муддати ва унинг қиймати сонига қараб белгиланади. Агар буюртмаси кам ҳажмли бўлса икки соат ичида уни бажариб берамиз, кўп бўлса у узоғи билан 6 кун мобайнида эгасининг қўлига тегади. Ҳар бир ишнинг у катта ёхуд кичиклигидан қатъи назар, унинг сифатига ҳам кафолат берамиз. Ҳар қандай компьютерда ишлай оладиган юқори малакали 10 нафар ишчимиз барча буюртмаларни кўнгилдагидек қилиб адо этишади.

Ўтган йили жамоамиз 450 тадан зиёд турли хилдаги буюртмаларни сифатли қилиб бажаришди. Бу йилги режамиз ундан ҳам ортиқ. Бизнингча юқоридаги ишлар корхонамизнинг ҳозирги кун талаби асосида тадбиркорлик билан иш юритаётганлигини исботлаб турибди.

Дилдора АБДУЛЛАЕВА.

ТОШКЕНТ ТАДБИРКОРИ

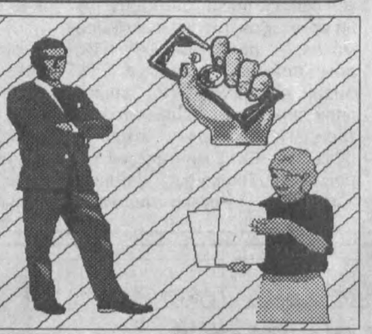

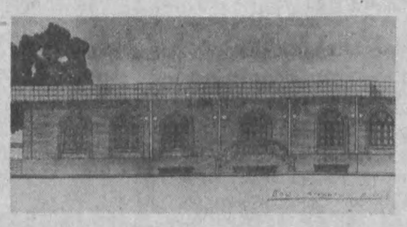

Хусусийлаштириш — давр талаби

БОРЛИҒИ ЭЛИМИЗ УЧУН

Хайрулла ака ҳеч қачон ваъзхонлик қилмаган. Аксинча ўзининг ички имкониятларидан келиб чиқиб, аввалига оилавий кичик цех, ҳозирда эса анчагина кенгайган хусусий ишлаб чиқариш корхонасига айланган ҳолда иш юритмоқда. Яхши умид билан унинг номини «Карима» деб қўйишди. Келинг, яхшиси бу ҳақда хусусий корхонанинг раҳбари Хайрулла Мўминовдан эшита қолайлик.

— Бошқалар сингари мен ҳам бундан 5-6 йил аввал давлат идораларида (ҳисобчи-таъминотчи) меҳнат қилардим. Аммо хаёлимда доимо қўшимча нимадир ишлар қилишни ўйлаб, юрагимга жо қилиб қўярдим. Мустақиллигимиз шарофати туфайли кўкрагимга шамол тегди. Орзу бўлиб юрган тадбиркорлик борасидаги ишларни юзага чиқара бошладим.

Энг аввало «Чиғатой Оқтепа» маҳалламизнинг бир чеккасида салкам бир гектар ер, аниқроғи 65 сотих жой—эски мактабнинг ўрнини оила аъзоларим билан обод қилишга киришдик. Рафиқам Матлубахон, тўрт ўғлим — Умиджон, Уйғун, Ойбек, Туйғунжон ва уч келиним Шоҳистахон, Сожидахон ва Раъногонлар менга камарбаста бўлишди. Биринчи йилдаёқ ковун, тарвуз, картошка, сабзи, пиёз ва резавор кўкатлардан етиштириб, ўзимиздан ортганини маҳалламдагиларга улашдик. Бизларнинг бу ишимиздан маҳалламиздаги барча катта-ю кичик миннатдор бўлиб, раҳматлар айтишмоқда. Оқсоқол, нуроний отахонларимиз эса дуо қилишиб, мадад тилашаётир. Шунинг учун секин-

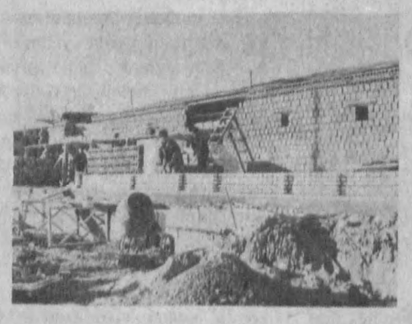

аста ишда силжиш бўла бошлади. Россия Федерациясидан бўрсилдоқ нон пиширадиган «Дока хлеб» дастгоҳини келтириб ўрнатдик. Ҳозир дастгоҳ ёрдамида олий навли ундан тайёрланган тўрт хил турдаги нон маҳсулотларини пиширяпмиз.

Вақт ўтиб, яна тадбиркорларга кенг имкониятлар яратилди. Айниқса Ўзбекистон Республикаси Президентининг ўтган йил бошида чиқарган «Хусусий тадбиркорликда ташаббус кўрсатиш ва уни рағбатлантириш тўғрисида»ги Фармони айни муддао бўлди. Юртбошимиз томонидан яратилган бундай имкониятдан кейин элим деб, юртим деб яшашимиз лозим. Меҳнат қилиш учун ақлимиз, билимимиз, идрокимиз етарлими, демак ишлашимиз керак. Ишлаганда ҳам виждонан ишлаш керак. Ўзимнинг ёшлигимни эслаб ҳеч қачон яхши ишни ўлдаҳ ўлда қолдириш керак эмас деган хулосага келдим. Чунки мен, опа ва акаларим уч ёшимда отамдан етим қолганмиз. Онам Ҳакимахон ҳозир 92 ёшдалар, босмахонада ишлаб, бизларни вояга етказдилар. То қўлимиздан иш келгунча қорнимиз нонга тўймаган. Ўша кезларда, катта бўлсам, албатта новвойчилик қиламан деб орзу қилардим. Бир куни шундай хаёл суриб ўтириб, куннинг совуғига чидай олмай танчанинг ичига кириб кетибман. Маълум вақт ўтгач, ёнаётган олов ҳиди элтиб, ўзимдан кетиб қолибман. Яхшиямки шунда опам Карима келиб, мени танчадан тортиб олган эканлар. Шу-шу бўлдик опам мени қаттиқ назорат қиладиган бўлиб қолдилар. Яхшиликлари рўёбга чиққани рост бўлсин деб хусусий корхонамизни номлаётганимизда унга «Карима» деб ном қўйдик. Ўтган йил шу номда фирма дўкон ҳам очиб, барча маҳсулотлар шу ерда сотилмоқда. Шу кунгача 97 минг сўмлик қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ва халқ истеъмоли буюмлари харидорларга етказиб берилди.

Бизда ишлар мавсумга қараб амалга оширилади. Дала ишларини тугатдик. Ҳозир энди теридан тайёрланган маҳсулотларни тикиб чиқаряпмиз. Шартнома асосида Қозоғистондан келтирилган олий навли ундан макарон маҳсулотининг тўрт хилини тайёрлаб махсус клёнка халтачаларга ўзимиз қадоқлаяпмиз. Маҳсулотнинг сифати аъло даражада бўлганлиги учун ҳеч бири дўкон пештахтасида туриб қолаётгани йўқ. Секин-аста кунгабоқар ёғини ҳам чиқаришни йўлга қўяяпмиз. Яқин кунларда эса махсус қурилган «қушхона»ни фойдаланишга топшириб, маҳалладагиларни гўшт билан таъминлаш бошланади.

Маҳалламиздаги 37 нафар хотин-қизлар, 12 нафар ўғил болалар жамоамиз аъзоларидир. Улар учун барча шароитларни яратиб қўйганмиз. Олаётган ўртача маошлари ҳам 1200-1500 сўмни ташкил этаяпти. Меҳнатга ҳақ тўлаш ишбай асосида бўлиб, биринчи галда сифатга эътибор берилади. Корхонамиз хусусий бўлгани билан даромадимиз умумийдир. Шуни тўғри тушуниб етган ишчиларимиздан новвой қизларимиз Умида Алимова, Шоҳида Толипова, Саида Орипова, тикувчилардан Муҳайё Тоҳирова, Хайри Ҳакимова, Наргиза Орипова, Мовжуда Убайдуллаева, тери ошловчилар Бахтиёр Охунов, Абдухалил Олимов, бичиқчи Нурилла Муҳиддиновлар бугунги кунда моҳир, ўз касбининг устаси ҳисобланади. Саккиз кишини ўз бағрига жамлаган қурувчилар бригадаси эса барча бунёдкорлик ишларини адо этишаяпти. Ишчилар учун тушлик ҳам шу ернинг ўзида ўзимиз етиштирган маҳсулотлардан тайёрланади. Ишчиларнинг таклифлари асосида ошпазимиз Комила Орипова жуда мазали овқатлар пиширяпти.

Шу кунларда Собир Раҳимов тумани ҳокимлиги томонидан тасдиқланган «Чиғатой Оқтепа» маҳалла гузарининг янги лойиҳаси асосида 28 метрли поликлиника ва дорихонани қуришга киришдик. Янги чойхона қуриб битказилди, эски нураб кетган алоқа бўлими учун ҳам янги хона ажратилиб, халққа хизмат кўрсатмоқда. Хуллас, таним соғ бўлса, бутун борлиғим халқим учундир...

Тадбиркорларнинг бир одатлари бор, у ҳам бўлса кам гапириб, кўп ишлашни ёқтиришади. Хайрулла акада ҳам худди шундай хислат бор экан. Тиним нима билмайди. Ҳатто бу фикримизни маҳалла оқсоқоли Ниғмат ака Комилов ҳам тасдиқлади.

— Агар «Чиғатой Оқтепа» маҳалласида яна битта Хайруллага ўхшаган ишбилармонлардан бўлганида эди, бошқа ҳеч қандай ҳомийни ахтармаган бўлардик. Барака топсинлар, ишларининг ривожини берсин. Элим деб, юртим деб ёниб яшаётганларнинг бири Хайруллажон бўлади десам янглишмайман. Маҳалламизда 5200 нафар аҳоли яшайди. Барча оила серфарзанд саналади. Кўп йиллардан буён дорихона, поликлиника хизматидан бебаҳра эдик. Мана энди у киши хусусий корхонанинг жамғармаси ҳисобидан мана шу қурилишларни амалга оширмоқда. Форобий кўчасининг иккинчи бўлаги таъмирланаётган бир вақтда бу қурилишнинг бошланиши айни муддао бўлди. Насиб этса 1996 йилги Наврўз шодиёнаси кўркам қад ростлаган гузарнинг янги биноларида нишонланади.

Дарвоқе, тадбиркор, камтарин Хайрулла ака Мўминовнинг ўз олдига қўйган режалари улкан — келгусида хусусий корхонани йирик корпорацияга айлантириш, сифатли ишлаб чиқарилган халқ истеъмоли буюмлари билан ички бозоримизни тўлдириш, шунингдек хорижлик тадбиркорлар билан ҳамкорлик қилиш шулар жумласидандир.

Гулчеҳра МУРОДОВА.

СУРАТЛАРДА: «Карима» хусусий корхонасининг лойиҳадаги кўриниши; гишт теруvчи ота-бола Павловлар; бунёдкорлик ишлари жадал бормоқда.

Ажаб савдолар

КЎЗА СИНДИРГАН АЗИЗМИ?

— Мен уруш қатнашчисиман, — дея сўз бошлади таҳририятимизга кириб келган 70—75 ёшлар чамасидаги ногирон киши. — Бир масала юзасидан сизларга мурожаат этмоқчи эдим.

— Бажонидил. Марҳамат, ўтиринг.

Отахон кўрсатилган стулдан омонатгина жой олди.

— Отим Қобил, фамилиям Одилов. Акмал Икромов туманидаги Собир Юнусов кўчасида тураман. Кўчамизнинг ёнгинасида жойлашган «Бўзсув» кўприги яқинида бир гектарлик майдон бор. Унинг бир томони шифохона, иккинчи ва учинчи томонлари эса хонадон ва катта йўл билан ўралган. Шу бўш майдон фойдаланилмай бир неча йилдан бери ахлатхона бўлиб ётибди. Узоқ йиллар давомида туманнинг энг сўлим жойига доғ тушириб ётган ушбу ахлатхонани йўқ қилиш ҳеч кимнинг хаёлига келмайди. Ахир жойларда тадбиркорлик ишлари авж олаётган, ташаббускорларга кенг ўрин берилаётган бир даврда нахотки савобли ишга қўл уриб шундай серҳосил жойни ахлатхонадан тозалаб, боғ-роғга айлантирадиган бир азамат топилмаса деган ўй фикр-зикримни банд этиб қолди. Унга-бунга гапириб кўрдим бўлмади. Ниҳоят бу ишга ўзим бел боғлашга жазм этдим.

Ишни режали юргизиб олиш тадбиркорларга биз ўйлагандек унчалик осон иш эмас эканлигини шунда тушундим. Чунки қайси эшикни қоқмай улардан эпли жавоб ололмадим. Мутасадди идоралардан ёрдам сўраб яхши ниятимни уларга билдирсам бошлиқлар «Эртага келинг, индинга келинг»дан нари ўтишмади. Дастлаб улардан баъзилари фикримни тушунгандай бўлишади. «Яхши ният — ярим мол» эканлигини айтиб кўнглимни кўтаришади-ю, икки-уч бор ҳузурларига келиб-кетганимдан кейин негадир тўнларини тескари кийишади. Қарангки, ногирон ва кексалигимга қарамай ахлатхонага айланган ташландиқ майдон ўрнида ободончилик ишларини олиб бормоқчи бўлсаму, бели оғримаганлар бунга беписанд қарашса...

Отахон бир зум тўхтаб қолди. Хайрли ишга бел боғлаган бу нуроний инсонга тикилиб туриб, тадбиркор бўлишга ахд қилган бир дўстимизнинг ярим йил чамаси турли ташкилотларга қатнайқатнай улар билан тил топишолмай, охири ўз ниятидан воз кечганини эсладик.

Дастлаб ўша дўстимиз бизга ёнгинамиздаги бекатни замонавийлаштириб, шу ерда тижорат дўкони очмоқчи бўлганини айтганида уни чин дилдан табриклаган эдик. Афсуски, бу ният амалга ошмади. Қайсидир идоралар ушбу бекат вақтинча эканлиги, кейинчалик бошқа жойга кўчишини айтиб унга рухсат беришмади. Шундан кейин дўстимиз қўлини ювиб қўлтиққа урди. Қизиғи шундаки, орадан ярим йил ўтар-ўтмас бошқа бир тадбиркор шу бекатда қурилиш ишларини жадаллаштириб юборди. Мутасадди идоралар айтганидек, бекат ҳеч қаерга кўчмади ҳам. Ҳозир ушбу замонавий бекатда иккита дўкон эрта тонгдан тун қоронгусигача ишлаб турибди. Бу нима? Уддабуронликми ёки...

— Хуллас, шунақа гаплар. Энди қаерга бориб мурожаат қилишни билмай қолдим, — дея сўзини давом эттирди отахон.

Биз унга қўлимиздан келганча ёрдам беришимизни айтиб кузатиб қўйдик.

Таҳририят аралашуви билан ўша майдонда тозалаш ишлари бошланди. Унинг ярми тартибга келтирилди ҳам. Аммо маблағ йўқлиги, техника харажатлари қимматлиги сабабли иш бироз тўхтаб қолди. Майдоннинг бўшаб қолганини кўрган шоввозлар яна бир зумда ахлатхонага айлантириб олишибди.

— Буниси ҳам майлия, — дейди отахон бизга куюниб, — кимдир 200 тадан ортиқ қўйнинг калласини агдариб кетибди.

Ҳозир маҳалладаги баъзи бировлар: «Сиз тадбиркорлик қиламан деб ишнинг пачавасини чиқардингиз. Бўлмаса ўзимиз аралашиб аллақачон ўша майдонни тозалатиб олардик», деб отахондан хафа бўлиб юришганмиш. «Кўза синдирган азизу сув келтирган хор-зор» деб шунга айтсалар керакда.

Мақсуд ОРИФЖОНОВ.

Бозор талаби асосида

ФИРМАНИНГ ШИФОБАХШ МАҲСУЛОТЛАРИ

Шаҳримиздаги мавжуд бозор ва тижорат дуконларини хорижда ишлаб чиқарилган халқ истеъмоли буюмлари ва дори-дармонлар билан тўлдириш борасида жуда кўплаб ишбилармонлар енг шимариб меҳнат қилишмоқда.

Германиядаги машҳур немис фирмаси «Берингер Ингельхайм»нинг турли хил касталикларга шифо бўла оладиган дорилари шаҳримиз дорихоналарида кўплаб пайдо бўла бошлагани ҳам фикримизнинг далилидир. 1993 йилда бу фирма пойтахтимизда ўз ваколатхонасини очган эди. Ўтган қисқа вақт мобайнида фирма 30 минг немис маркаси миқдорида тиббиёт жиҳозларини ва «Соғлом авлод учун» жамғармасига 140 минг АҚШ долларини ўтказди. Шунингдек фирма юртимизда бўлаётган симпозиум ва конференцияларга ҳомийлик қилмоқда.

Фирманинг Марказий Осиё минтақасига Радосав Миша Дашич раҳбарлик қилмоқда. У Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва бошқа илмий-текшириш тиббиёт институтлари вакиллари билан ҳамкор бўлиб ишлаётганидан мамнун бўлиб бизга: «Ўзбек диёрида инсонлар саломатлигини ўйлайдиган ва улар учун қайғурадиган кишиларни кўриб, бу юрт вакиллари билан кўп йиллар давомида ҳамкорлик қилсак бўлади, деган хулосага келдим» деган сўзларни айтди.

Бугунги кунда республикамизда «Берингер Ингельхайм» фирмаси томонидан тайёрланган ва бизгача етиб келган дори-дармонларнинг сони 60 дан ошди. Яқинда эса яна 8 хил дори ва битта жиҳоз рўйхатдан ўтказилди. Бу асбоб қон таркибидаги қанд моддасини аниқлашда қўлланилади. Дориларнинг барчаси клиниканинг 30 дан зиёд етук мутахассислари ёрдамида синовдан ўтказилди. Синов жуда яхши натижаларни кўрсатди.

Ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида фирма вакиллари Ўзбекистон учун энг кўп тиббиёт анжомлари ва дори-дармонлар етказиб берувчи таъминотчи ҳам саналадилар.

Муяссар МЎМИНОВА.

Ҳангомалар

БАШОРАТ

Машраб Бобоев «Шарқ юлдузи» журналида наср бўлими мудири, Музаффар Аҳмад шеърият бўлимида ходим бўлиб ишлаётган йиллар. Иккови бир куни шахмат суришиб ўтириб, узоқ вақт жим қолибди. Бир пайт Машраб Бобоев:

— Ша-йер, — дебди ўз-ўзидан, — сиз қирқ беш ёшга чиққанингизда бир аёлни учратиб, ниқоятда яхши кўриб қоласиз!

— Башоратми бу?— ажабланибди Музаффар Аҳмад.

— Майли, башорат десангиз, башорат денг. Қирқ беш ёшда!.. Севиб қоласиз!

— Устоз, ҳали қирқ бешга чиққунча ўн йилча бор... унгача... яхши кўриш экан, эртароқ яхши кўришимнинг иложи йўқми?

— Ўйланиб кўриш керак... Характерингиз яхшилигини, мулойимлигингизни ҳисобга олиб икки-уч йил олдинга силжитиш мумкин. Қирқ иккиқирқ уч...

— Йўғ-е, устоз, бунчалик чўзиб юришнинг нима кераги бор? — дебди ялинчоқ овозда Музаффар Аҳмад.

—Так-так, ундай бўлса яна бир марта қаттиқ ўйланиб кўриш керак-да... Умуман, шоирлигингизниям ҳисобга олсак, соддалигингизниям қўшсак, яна икки-уч йил чегириш мумкин...

— Шундай қилинг, устоз!

— Демак, сиз қирққа тўлган қирчиллама ишингизда бир аёлни қаттиқ!..

— Тухтанг, устоз, — дебди Музаффар Аҳмад соатига қараб, — тўртдан ўн беш минут ўтди, «Зарафшон» ресторанидаги пивохона ҳозир очиқ бўлса керак, пивохонага кирсак-у, икковимиз бир чеккада ўтириб, яримтани майдалаб, шу мавзуда жиддий фикрлашсак...

— Ақлингизга балли! — деб қийқирибди Машраб Бобоев. — Бормисиз ша-йер? Ҳа, бунақада башоратни яна икки-уч йил яқинлатиш ҳеч гап эмас-у... Ҳиммат-ингизга боғлиқ-да!

Икковлари узун-қисқа бўлиб ресторанга кириб кетишибди. Боришса, фақат пиво сотилаётган экан-у, ҳалиги «уткири» йўқ эмиш. «Ҳа, энди пиво бўлсаям майлида, устоз, қуруқ кетмайлик...» деб Музаффар Аҳмад икки шиша кўзани кўпиртириб тўлдириб, Машраб Бобоевнинг олдига қўйибди. Тақдирга тан бериб, пиво ича бошлабдилар. Жимлик эмиш.

— Устоз, ҳалиги...

—Жим ўтиринг, ша-йер!— ҳайқирибди Машраб Бобоев. — Олганингиз олти сумлик пиво-ю, кўнглингиз яна муҳаббат тилайдими? Йўқ, қирқ беш ёшда учратасиз дедимми, тамом қирқ беш ёшда!

Жавоҳир САНЪАТ.

МАЛОМАТ

Зойирқул бундан олдин яна ўйланиб, хотинларидан асло «барака» топмаган эди. Учинчисига ўйландию, кўкрагига «офтоб» тегди. Дарвоқе, «Эрни — эр қиладиган ҳам, ер қиладиган ҳам хотин» эканда-а?

Аввалги икки хотинидан фарзанд кўрмаган Зойирқул учинчисидан устма-уст учта қизалоқдик бўлди. Қизлари ҳам онасига тортган. Бирам маҳмадона, бирам пишиққина-ки!

Зойирқулнинг хотини— Валомат тадбиркорлиги-ишбилармонликни шу хонадонга келин бўлиб тушган йилларидан бошлаган эди. Чунки, эри— Зойирқул топармон эрлардан эмас экан. Айниқса, унинг бўш-баёвлиги, оғзидагини ҳам олдириб ўтиришини айтмайсизми?

Валомат дастлаб писта қовуриб сотди. Кейинчалик пистанинг ёнига хўрозқанд, қуруг, сигареталар қўшилди. Ўйдаги «дўкон»чанинг «пештахта»сида чет эл сақичлари, «сникерс»лар пайдо бўлгач, савдонинг «барака»си янада ортди. Маҳаллада нима кўп бола-чақа кўп. Улар оғиздан пўфак бўлиб чиқадиган сақичларга ишқибоз. Болакайларнинг қўлларига пул тушса бўлди, Валомат аяларига келтириб, сақичларга айирбош қилишади. Бора-бора ўйдаги «дуконча»нинг даромади Валоматни қаноатлантирмай қўйди. У дуконнинг «шахобча»ларини кенгайтирди. Маҳалланинг марказида, сўнг шу ҳудуддаги ўрта мактабнинг яқинида ҳам «савдо нуқта»ларини очди. Қизлари Саломат, Офат, Кароматларни ўша жойларга «биркитиб» қўйди. Қарабсизки «даромад» ортаяпти, пул-пулни топаяпти. Шундан сўнг Валомат «хонаки дукон»чаларни қизларига бахшида этди-да ўзи шаҳар бозорида ёйма дукон очди.

Ёйма дукон кун сайин кенгаяверди... Турклару хитойларнинг моллари дейсизми, «импорт» атир-совунлар дейсизми, ҳатто «Николай», «Демидов», «Горбачев» арақлари дейсизми? Кеп қолинг!!! Хўш, бу молларни Валомат қаёқдан олади? Х-е-е. ҳозир ким кўп тижоратчи ишбилармонлар кўп. Ўшалар билан боғланасиз, вассалом.

Ана шундай тижоратчи билан ака-сингил тутинган Валомат кам бўлмади. Улар турли томондан келтирган нарсаларнинг кўз очиб юмгунча сотилиши — икки томонга ҳам мўмайгина фойда келтирар эди-да. Хуллас Валомат кейинги вақтларда пулни-пул демай қўйди.

Бундан 15-16 йил олдин ишни пистафурушликдан бошлаган Валомат, кейинги пайтларда эл оғзига тушган олибсотарга айланди, тижоратчи ошналари орасида эътибор топди. Ўзи ҳам шаҳарма-шаҳар кезиб, тақчил моллар келтирадиган бўлди. Ҳатто Чоржўйда, ундан сўнг Алматида, ҳатто «йўлини топиб» Хитойнинг Урумчисигаю, Туркиянинг Истанбулига ҳам бориб келяпти. Албатта у жойлардан «қуруқ қайтмайди». Сумкаю халталарни бозоргир моллар билан тўлдириб қайтади. Мижозлари ҳам кўп. Сотганини сотади, ўтмай қолганларини «ҳаваскор» издошларига тарқатади...

Бора-бора Валомат босар-тусарини билмай қолди. Даста-даста мўмай червонларнинг ҳиди уни эсанкиратиб қўйди. Қарабсизки эрига ота-бобосидан мерос қолган кўримсиз ҳовличани сотиб, катта пулга қўшни маҳалладан данғиллама ҳовли олди. Шундан сўнг, эри Зойирнинг қурт тушган, кемшик тишларини тиллога айлантирди. Уйни қўша-қўша гиламлар, румин гарнитури, ҳинд қандиллари билан безади. Қизларини дабдаба билан узатиш учун бир неча сандиқ сеп ҳам йиғишга улгурди. Зойирқул ҳам саккиз-ўн йилдан бери ҳеч қаерда ишламайди. Топармон-тутармон хотиннинг эрига иш на ҳожат? Зойирқул уйда қоровул, холос. Аммо хотинининг чизган чизиғидан чиқмайди. Чиқиб ҳам кўрсинчи?!

Зойирқул Валоматга уйланган кезлари хотинига сенлаб муомала қиларди. Ҳозир эса «сиз»лайди. Ҳатто унинг исмига «хон», «жон», «бегим» сўзларини қўшиб эркалатади.

... Аммо «Кўза кунда эмас, кунида синади» деганлари ҳақ гап экан. Нима бўлди денг? Ун кундан бери қаеққадир «саёҳату тижорат»га кетган Валоматдан бугун дарак келди. У Ўш шаҳрида қўлга тушган эмиш. Унинг бир неча минг сўмлик ноёб моллари қўшни юртнинг божхонасида мусодара этилибди. Ҳатто халтасидан икки килога яқин кўкнор ҳам чиқибди. Шу кўкнор туфайли Валомат сўроқ бераётган эмиш. Ёнидаги икки шериги ҳам... Бу «шум» хабарни эшитган Зойирқулнинг пайтавасига қурт тушди. Нахотки тегирмондан ҳам бутун чиқадиган топармон хотини қўлга тушган бўлса? Уни, болаларини энди ким боқади? Эндигина «барака» кираётган хонадоннинг бекасига кўз тегдиёв! Ишқилиб охири бахайр бўлсин-да!

Зойирқул ҳовлини гир-гир айланиб, нималарнидир пичирлар, ҳўнг-ҳўнг йиғлаётган қизларини бирин-кетин бағрига босар, бошини деворга урарди.

Ҳа, топармон Валоматнинг бу хонадонга келтирди маломат.

Абдуазиз ҲОШИМОВ.

ПАРОДИЯЛАР

Гоҳо тақдид қилганда
қушга,
Гул шохида келар қўйлагим.
Гоҳо дарахт кирганда
тушга,
дейман: баргдан тиксам
қўйлагим.

Тошларга ҳам қиламан
ҳавас,
чаққон бўлсам дейман
маймундек.
Исмоил ТЎЛАК.

Гоҳ тулкини кўрган онимда
айёрлигим тутиб кетади.
Бўрининг-чи, довюраклиги
мени кўпроқ мафтун
этади.
Тушиб қолса қўёнга кўзим,
қўрқоқ каби сезаман ўзим.
Гоҳ шеър ёзсам унда
тўтидек,
такрорлайман бир айтган
сўзим.
Ким ҳаётга инсон бўп
келса,
бас, у инсонлигин оқласин.
Шеър ёзолмас биронта
жонзот,
Худо, ўшалардан сақласин!

***

Эшигингни билмай очдим,
Ичкарида кимлар бор?
Не бўлса ҳам ўздан кечдим,
Сенсиз кўзга дунё тор.
Фарида БУТАЕВА.

Эшигингни ногоҳ очдим,
Ичкарида, айт, ким бор?
«Сендан бўлак келмас ҳеч
ким»,
Дегандинг-ку, ҳаҳ, айёр!

Учинчига жой топилар,
Икков қисилса жинча.
«Учинчиси ортиқча» деб,
Айтилган гаплар бекор.
Эшигингни қоқа-қоқа,
Бугун қирққа етдим мен.
Гар очмасанг, очма мутлоқ,
Хайр! Уйга кетдим мен.

Уткир САИДОВ.

Кулинг дўстлар, умрингиз узун бўлади.
Юсуфжон қизиқ Шакаржонов

- **Устозлари изидан кетаётган мусаввир**
- **Уйланиш муддати қисқармай қолди**
- **Ҳийласи ўзига панд берган эр**
- **Сўзи ҳам ўзи каби беғубор**

Саҳифамиз меҳмони

ҚАЕРДА ШОДЛИК БЎЛСА...

Суратдаги одамга қараб «Қайсидир қизиқчига ўхшаб кетаркан-а», дея ўйлаяпсиз. Сал-пал шунақароқ-ку, лекин... Ҳажвчи рассом Сурат Салоҳиддиновнинг чизган қизиқ-қизиқ карикатуралари сизга кўп «Муштум» журналидан яхши таниш.

— Қаерда кулги бўлса ўша ердаман, — дейди биз билан суҳбатда саҳифамиз меҳмони. — Билмадим, амаким Хайриддин Салоҳнинг таъсири бормиди, болалигимдан ҳар хил расмли журналларни томоша қилиб, ўқишни яхши кўрардим. Айниқса «Муштум»га жуда ошиқибоз эдик. Ўзим 1981 йилдан бери ана шу журнални безашда, унинг яна ҳам қизиқарлироқ бўлишида баҳолиқудрат хизмат қилиб келмоқдаман.

Таҳририятга келган дастлабки куним ҳамон эсимда. Расм олиб келганман-у, ичкарига киришга ботинолмай эшик тагида турибман. Ичкарида эса раҳматли мусаввир Алижон Ҳолиқов ва яна бир-иккита одам журналнинг хомаки саҳифаларини тайёрлашаётган экан. Алижон ака мендан расмларни олган заҳотиёқ саҳифага қўйиб юборган эдилар ўшанда.

— Ҳажвий расмлар мавзусини қай йўсинда танлайсиз?

— Мавзулар куча-кўйда, йўлда, трамвай-троллейбусда ҳам тез-тез учрайверади. Шулар туртки бўлибми, қарабсизки, ҳажвий расмлар ҳам таппа-тайёр. Айтиш мумкинки, улар кундалик турмушимизда учраб турувчи, биз сезиб-сезмаган кулгили ҳолатлардан юзага келиб қолади. Бу борада ўзимнинг энг биринчи устозим деб Алижон акани биламан. Улардан ҳеч қачон ёмон гап эшитмаганман. Ундан ташқари истеъдодли рассом Тельман Муҳамедовнинг ижодий иш услуби ҳам менга жуда ёқади.

— Фақат ҳажвий соҳада ижод қилар эканси-да?

— Йўқ, албатта. Монументал ишлар ҳам қиламан. Графика, рангтасвир соҳасида анча ишларим бор.

Лекин асосан, карикатурани маъқул деб биламан. Менимча, мусаввир учун тасвирий санъатнинг ҳеч бир соҳаси бегона бўлмаслиги керак.

— Оилангизда рассомлар бормиди?

— Рассом бўлмаган, фақат мен чизаман. Мактабда ўқиб юрган кезларим китоб борми, девор борми, ҳаммасида менинг мусаввирлик «маҳоратим» намоён эди. Ўзинг пиширган ошни айланиб ҳам, ўргилиб ҳам ўзинг ичасан деганларидек, кейинчалик ишларни ўзим таъмирлашимга тўғри келган.

— Ҳозир нима ишлар билан бандсиз?

— Айни пайтларда халқимизнинг севимли байрамларидан бири бўлиши Наврўзга атаб беш кўринишли триптих бир-бири билан боғлиқ, мазмунан яхлит асарлар устида иш олиб боряпман. Қўлимдаги ишларим бироз камайганда «Гулхан», «Ғунча», «Ёшлик», «Шарқ юлдузи» каби нашрларга расм ишлаб бераман. Бир қанча бадиий китобларни безашда иштирок этганман. Ҳозирда Суннат Азларовнинг «Нима бизга Америка?» ҳамда «Гаров уйнаймизми?» номли китобига расм ишлашни мўлжал қилиб турибман.

Умуман олганда, ҳаёлимга бир мавзу келса, дарров дафтарга ёзиб қўяман. Кейин бир ўтирсам ўнтадан ҳам ортиқ расм чизиб қўяман. Бу ҳам кайфиятга боғлиқ-да.

— Келгусида режаларингиз қандай?

— Режаларми, режалар бисёр. Ҳозирги кунда ҳажвий сурат чизувчи рассомлар бармоқ билан санарлидир. Ниятим иқтидорли

болаларни йиғиб шу соҳани янада ривожлантириш, устозларимиз бошлаган ишларни давом эттириш. Кулгусевар дўстларимизга эса ишларига ривож, оилаларига тинчлик-тотувлик, ҳамжиҳатлик тилайман. Ўйлаган барча эзгу тилаклари амалга ошсин, дегим келади.

Назокат УСМОНОВА.

Биз эса ҳажвчи рассом Сурат Салоҳиддинов ижодидан айрим намуналарни «Кулгихона»миз мухлислари эътиборига ҳавола этиб, мусаввирга янги-янги муваффақиятлар тилаб қоламиз.

ЖАҲЛИНГИЗ ЧИҚАЯПТИМИ, ОНАЖОНИСИ?

Ҳажвия

Бутун дунё эркакларини қийнаётган муаммо нима, биласизми? Э, яшанг, шуни ҳам билмайсизми? Ахир бу пешона тери билан топилган ойлик маошга ҳукмронлик масаласи. Биламан, кўпчилик эркакларнинг маошини ҳар ойда хотинлари қўртдек санаб олади. Мен бечора ҳам беш йилнинг ҳар ойида узлуксиз маошимни жамғарма банкига топширавердим.Эсласам этларим жунжикиб кетади. Хотиним тушмагур маошимни тийин-тийинигача санаб оларди. Африкаликлар билан аляскаликлар бир-бири билан тил топишган бир вақтда ҳам мен хотиним билан асло тил топишолмас эдим. Лекин қаловини топсанг, қор ҳам ёнар экан.

Бир куни телевизорда болаларга бағишлаб бир эртак кўрсатилди. Бир бой хизматкорини ишга олаётганида бир шарт қўяди. Мабодо иш давомида хизматкорнинг жаҳли чиқадиган бўлса, унга иш ҳақини бермаслигини айтади. Хизматкор бу шартга рози бўлади. Иш давомида бой хизматкорни турли йўллар билан жаҳлини чиқараверади, бечора хизматкор бой қўлида уч йил ишлайди-ю, жон бериб қутулади.

Ўша эртаклаги бой найрангини хотинимга қўллайман. Хулоса хотиним билан бир йил муддатга «шартнома» тўздим. Агар шу бир йил давомида хотинимнинг бирон марта жаҳли чиқадиган бўлса, унга маошни бермайман. Хоҳлаган нарсамни оламан, хоҳлаган жойимга бораман. Агар менинг жаҳлим чиқадиган бўлса ўша кундан бошлаб чекишни, ичишни, ўлфатлар билан паловхўрлик қилишни ташлашга, яна маошни хотинга беришимга келишдик.

Энди найрангимнинг асосий қисмига ўтадиган бўлдим. Ҳар куни ишдан келаман-у, ўзимча қизларга қўнғироқ қиламан:

— Алло, Ферузахон? Бу мен Мажнунингиз. Қалай тинчмисиз. Узр, ўша куни олдингизга боролмадим. Ҳа, эртага албатта бораман. Нима? Ресторанга борамиз. Хўп-хўп... Хотинимнинг ранги ўзгара бошлади. Ҳозир «қарши ҳужумга» ўтса керак.

— Дадаси, ҳозир телефонда сиз билан гаплашган қиз ким эди?

— Мен ҳам хотинимнинг ёниб турган юрагига бир керосин сепмоқчи бўлдим:

— Ҳа,Ферузахонни айтяпсанми? Танишим. Тикувчилик фабрикасида ишлайди. Ажойиб қиз. Кинога олиб тушаман деб ваъда берувдим, ҳеч вақтим бўлмаяпти-да. — Нима, шу арзимаган нарсага ҳам жаҳлинг чиқяппими?

Хотиним «йўқ» деди-ю уйга кириб кетди.

— Алло Шоира, бу мен Абдувоҳид аканг буламан. Бугун уйга кечроқ бораман, — қўнғироқ қилдим эртасига. Нега дейсанми? Анави котиба қиз Раъногон бор-ку ўшанинг туғилган куни экан. Узини менга яқин олиб юрарди. Уйига табриклаб бормасам уят бўлмайдими? Алло. Алло. Шоира... — Оббо хотиним тушмагур-эй дастакни қўйиб қўйди-ку. Демак ишонибди.

Хуллас, ишдан чиқиб тижорат дуконларини айландим. Ўлфатларимнинг уйига утсам ҳеч қайсиси уйида йўқ. Кунни кеч қилиб уйга қайтдим. Аввал қоринни тўйгизаман-да, кейин хотинимга борилмаган, «сохта» тўғилган куннинг қандай ўтганлигини сўзлаб бераман.

Шу ҳаёллар билан тўртинчи қаватга чиққанимни ҳам сезмай қолибман. Қўнғироқ тугмачасини кетма-кет боса бошладим. Бир вақт кўзларини ишқалаб хотиним эшикни очди. Уйга кирдим-у хотинимга буюрдим:

— Бўл тезроқ, овқатингни олиб кел. Хотиним икки кўзини менга лўқ қилиб нима дейди денг:

— Тўғилган кундан келган одам ҳам оч бўладими? Раъногон қазили норинлар билан сийламадими? Қиймалик кабоблардан емадингизми, адажониси?... Ишонасизми, кўзларим косасидан чиқиб кетай деди.

— Шоира, менинг бу уйда ҳурматим борми, йўқми?.. Жуда бўлмаса бир коса олиб қуймадингми-а, нодон!

— Ана, музлаттичда иккита тухум бор, ёғда қовуриб еб олинг. Мен кириб ухлай.

— Йўқ, чидаб тура олмадим. Орқасидан бақирдим:

— Шоира,менинг хотиниммисан ёки йўқми? Бўл тезроқ, тухумни қовур!

— Нима, жаҳлингиз чиқяптими, адажониси?... Кунлар шу зайлда ўтаверди.

Бугун хотинимни «яна» бир боплайман. Корхонамиздаги котиба қиз Наргизахоннинг лабига сурадиган бўёғи билан атирини олдим. Чўнтагимдаги дастрўмолимни четига лаб бўёғидан суркадим, атирдан бир-икки томчи сепиб чўнтагимга жойладим. Эрталаб бошлиғимиз кириб эртага ҳисобот мажлиси бўлишини, мажлисда мен бўлимимизда бир ойлик кўрсаткичлар ҳақида ахборот беришимни айтдилар. Оббо, яна туни билан ахборот матнини ёзиб чиқар эканман-да. Лекин бундан ҳам кўпроқ хотинимга тайёрлаган бугунги «совғам» ҳақида ўйлар эдим. Уйга келдим-у чўнтагимдан бояги дастрўмолни чиқариб хотинимга тутқаздим.,

— Манавини ювиб қўй. Атир ҳидига одам чидолмаяпти. Шу қизларни лабига бўёқ суриши билан атир сепишини ёмон кўраманда, сал бўлмаса юзимдаги лаб изи билан кўчага чиқиб кетар эканман. Яхши ҳамки котиба қизнинг ўзи дастрўмолим билан артиб ташлади.

Хотиним дастрўмолдаги лаб бўёғини кўрдию тепа сочи тикка бўлиб кетди. Ишонмай деса дастрўмолда атир ҳиди, лаб бўёғи. Во ажаб, индамай ошхонага кириб кетди-я, Нахотки... Унинг урнида бошқа хотин бўлганда бошимга ўқлов билан солар эди. Ё алҳазар, бу хотиним тушмагурда рашк деган нарсанинг ўзи йўғ-а! Ошхонадан бир коса маставани олиб чиқиб «дўқ» этиб олдимга қўйди. Бир фигонини чиқарай-чи. Бугун енгишим керак.

— Шоира, нима, жаҳлинг чиқяптими? Қўй, бўлар-бўлмасга сиқилаверма. Ҳа, айтгандек эртага мажлисим бор. Мен ахборот беришим керак, эртароқ уйготарсан.

Хотиним «хўп» дедию ошхонага кириб кетди. Тавба, бугун яна жаҳли чиқмади-я. Ҳа, майли ҳали унга тайёрлаб қўйган совғаларим кўп. Ахборот матнини ярим кечада ёзиб битирдим. Энди эрталаб мажлисга кеч қолмасам бўлди. Хотиним ҳар куни эрта турарди-ку, уйготар. Бошимни ёстиққа қўйдиму ширин уйқуга кетдим.Эрталаб сапчиб уйғониб кетдим.Соат ҳам тўққиздан ошибди. Ахир бугун мажлис бор эди-ку.

— Шоира, Шоира, нима гарангмисан?

— Лаббай, адажониси, яхши етиб турдингизми?

— Нега уйготмадинг-а. Бугун мажлис бор эдику. Кеча эртароқ уйготгин дегандим-ку.

— Маза қилиб ухланг дедим-да, адажониси. Нима, шу арзимаган нарсага жаҳлингиз чиқдими?

Йўқ, ортиқ чидаб туролмайман. Узи бўларим бўлди-ку яна жаҳлимни чиқаради-я.

— Ҳа, ҳа жаҳлим чиқяпти. Бўлдими? Хурсандмисан? Э, ўша тузган шартномангдан ургилдим!

Хуллас, ўша куни бошлиқларимдан эшитадиганимни эшитдим. Ишдан келиб эшигимиздаги қўнғироқ тугмачасини узлуксиз босавердим. Бир пайт Шоира эшикни очди. Ё алҳазар, наҳотки шу менинг хотиним бўлса. Юз-кўзларини чунон бўяганки. Уф, атир сепиб олибди-ку. Шу атирнинг ҳидига тоқатим йўқ-да. Иршайиб туриб нима дейди денг:

— Эрталаб жаҳлингиз чиқди-а, адажониси.

Абдувоҳид РАЗЗОҚ ўғли.

❑ Йигити Салимани жуда-жуда севади, шунинг учун уни қора қилиб, келгани-келган.

(Дугоналар суҳбатидан).

❑ Шу пайт «Чашма»дек тиниқ қўшиқ янгради.

(Винохўрнинг шишадошига дегани).

❑ Итининг феъли эгасига маълум, деганларидек, Насиба эрининг феълини билади.

(Қайноналар суҳбатидан).

❑ Ой кўтарилгач, ҳовлини қоплаган қор оппоқ оқариб атрофни ёритди, ой нури синган кўзига қора қоғоз қопланган дераза орқали уйга ҳам кирди.

(Ёш ҳикоянависнинг машқидан).

❑ Қоронғу кечада унга қўрқув асло яқинлашмади, лекин митти юрагига қишдек совуқ ёвузлик тухум қўйди.

(Радиода берилган лавҳадан).

❑ Юрак баҳонаю, аслида чўнтаги касал бўлса керак.

(Ўлфатлар гурунгидан).

❑ Ҳозирги пайтда севгилингга: «Сени қоғоздаги қантдек асрайман!» десанг ҳам ишонаверади.

(Ошиқнинг дўстига маслаҳати).

ҚУЛОҚҚА ЧАЛИНГАН ГАПЛАР

❑ «Суяги йўқ экан-ку!» — дея бақиришди саҳнадаги раққосага қараб, аскияга суяги йўқ йигитлар.

(Томоша залидаги луқма).

❑ У киши катта-катта ишларни ўйнаб-ўйнаб бажарар эди, энди паст ишда анча қийналиб қолди.

(Лагонбардорнинг ошнасига дегани).

❑ Биродарлар, мулла Мирашир одам бўп қопти. Умрида илк бор одам бўп муомала қилди, одам бўп гапирди:

— Қалай, суяклар енгилми, ака?! — деди.

(Маҳалладошлар суҳбатидан).

❑ Бўлажак куёвнинг овозидан бўйга етган қизларнинг бош қўйган ёстиқлари ҳиди келади.

(Куёвжўранинг сўзидан).

❑ У ҳурматли ва азиз меҳмонларини ҳовлинигг тўрига ўтказиб, мусаффо ҳаво, тоза ичимлик суви ва тўкин оби ёвғон билан роса меҳмон қилди.

(Ахборотдан).

❑ «Йўқ, қариндош, ҳеч нарсага уннаманг, дарров кетамиз» дейишди эрталаб келган меҳмонлар ва тушгача ўтиришиб, дарров туриб кетишди.

(Келиннинг ҳасратидан).

Ҳусанбой ТОЖИМАТОВ.

Боланинг тили ширин

ЁҚМАДИ

— Даданг-нинг даласи маза, ширин-ширин қовун-тарвузлари бор, — деди Нодир ўртогига.
— Маза бўлганда қандоқ! Борсанг олиб бераман, — дебди Али.
— Ҳўп, эртага олиб борақол.
— Бугун тушдан кейин далага бораман. Бирга борақол.
— Бўпти, — сўзниб кетди Нодир.
— Фақат озгина ҳашар бор-да, — жилмайиб деди Али.
— Э, ундай бўлса эртага борақолай, — бўшашди Нодир.

ҚАЕРГА БЕРКИНАЙ

Юнус дадасининг кетмонини ўйнаб тошга уриб олди.
— Энди даданга кўринма, — огоҳлантирди ойиси.
— Унда ойижон, мен кўчага кетдим, сизга ҳам кўринмай қўяқолай, ошхонанинг пичоғи ҳам ўтмас бўлиб қолди, — кўчага чопди Юнус.

ҚАЙТАРИБ БЕРАСИЗ-А?

— Ойи-чи, ойи, боғчада доктор мени ҳам текширди,— деди Холпош.
— Сендан нима касаллик топди?
— Овозим бўғиқроқмиш.
— Ростини айт. Кейин нима деди?
— Ширинлик нарсаларни камроқ ермишман.
— Яхшиси, тузалгунингча ҳеч нарсага ёмай тур.
— Тузалсам емаган нарсаларимни қайтариб берасиз-а, ойи?

ДАЛАДАЙ ҚОЗОН

Бир таниш одам боғбон амакига:
— Қалай, даладаги катта боғда узумлар пишай деб қолдими. Тезроқ пиширинг. Узумхўрликка ўгамиз, — деди ҳазиллашиб.
— Пишилсангиз олов ёқиб бўлсаям пиширворамиз, — ҳазилга ҳазил қилди амаки. Бувасининг сўзини чин деб ўйлаган невара:
— Вой, унда даладай қозонни қаердан топамиз? — деди.

КЕЙИН ҚАРАГАНМИСИЗ?

— Сени йўлга солай деб хатоингни тушунтирсам баравар олишма. Сендек вақтимда отамнинг юзига тик қараган эмасман, — насиҳат қилди ота ўғлига.
— Кейинчалик катта бўлганингизда тик қараганмисиз? — сўради ўғил қизиқиш билан.

МЕНИКИ ҲАМ ШУНЧА

Ака укасига ҳадеб, «Битта қўйлакни сендан кўра ортиқ йиртганман. Иш буюрсам қайтармагин», деяверарди. Бир куни укасининг қайсарлиги тутди. Шоҳ шаббага қўйлагини илинтириб йиртди.
— Нега атайин қўйлагингни йиртасан? — ҳайрон бўлди акаси.
— Сиз қанча қўйлак йиртган бўлсангиз, меники ҳам шунча бўлди. Энди менга ҳадеб иш буюра олмайсиз, — деди укаси.

ЧУМЧУҚ АЙБДОР ЭМИШ

— Баланд сўрига тош отиб, бир бош узумни увол қилдинг-а, — деди буви ҳовлига тўкилган гужумларни тераётиб.
— Бунга чумчуқ айбдор, — бидирлади набира. — Агар у учиб кетмаганда тош узумга тегмасди.

Ғани АБДУЛЛАЕВ.

ИШОРА МАЪНОСИ

Ишдан қайтган Шодмонбой кўп қаватли бинодаги саратон ҳароратига чидай олмай, пастга тушиб, ҳовлидаги ўриндиққа ўтирди. Бу бинонинг қурилганига уч йил бўлгани учун унинг атрофига экилган дарахтлар ҳали яхши соя берадиган даражага етмаган, шунинг учун ташқарининг ҳавоси ҳам дим, кишини данг қиладиган даражада эди. Бир оздан кейин унинг шу бинода истиқомат қиладиган бир дўсти келиб, сўзсиз, қўлининг бош бармоқ ва жимжилоғи орасидаги учта бармоғини букиб кўрсатди. Шодмонбой чап қўлини ғозининг буйни ва бошига ўхшатиб кутариб, унг қўлининг бош бармоғи билан орқасидаги ўзи истиқомат қиладиган уйини кўрсатган эди, дўсти ўз йўлига кетаверди. Бу ҳол томогини чертиб кўрсатган иккинчи ва учинчи дўстлар билан ҳам такрорланганч, Шодмонбой хонадонига қайтиб, қўнғироқ тугмасини босди. Эшикни қия очган хотини:

— Дўстларингиз билан қилган қўл ҳаракатларингизни деразадан кузатиб турган эдим. Бу имо-ишоралар нима маънони англатишини айтмасангиз уйга киритмайман, — деди.

— Қизиқмисан, хотинжон биз узаро ҳазиллашдик.

— Ҳамма ҳам ҳазиллашади, лекин ҳазил сўз билан баён қилинади. Мен соқовча ҳаракатларнинг маъносини сураяпман!

— Қўй, бу шахтингдан қайт хотинжон, эркаклар орасида нима гаплар бўлмайди дейсан?

— Мени гапларингиз эмас,қўл ҳаракатларингиз қизиқтиради.

— Қўл ҳаракатлари билан обҳавонинг иссиқлигини баён қилдик.

— Мени лақиллатяпсизми, бу ҳаракатларга об-ҳавонинг қандай даҳли бор?

Ҳаётий ҳандалар

— Ҳарорат 40 даражадан ортиқ, чидаб бўлмаяпти, нега даҳли бўлмасин!

— Нахотки ҳароратни тушунтириш учун томоқ чертиб кўрсатилса?

— Ҳалиги...

— Тўғрисини айтинг!

— Энди...

— Чайналсангиз ҳозир эшикни ёпиб қўяман.

— Улар, «қиттай-қиттай» қиламизми, дейишди.

— Сиз-чи?

— Мен, мен... коб-кобра уйда, —дедим.

«ҚАТТИҚҚЎЛЛИК» ОҚИБАТИ

Биринчи дарсга қўнғироқ чалинишидан 5-синф ўқувчилари, улардан кейин ўқитувчи синфга кирди. Ўқувчилар ўз жойларига ўтиргач, ўқитувчи журнални очиб, синфда йўқ ўқувчиларни белгилай бошлади. Шу вақт учинчи партада ўтирган қиз ўрнидан туриб, ёзув тахтаси олдига борди ва латтани олиб, ўз жойига қайта бошлади.

— Дилноза, тўхта! — ўқитувчининг ҳайқириги эшитилди, — нега сўроқсиз ўрнингдан туриб юрибсан?

— Кечиринг, — ўқувчининг кўзлари пирпираб, ҳаяжондан дудукланиб гапира бошлади, — пар... партага сиз ҳақингизда сўз ёзиб кетишибди, болалар кўрмасларидан аввал шуни ўчириб ташламоқчи эдим.

Дилнозанинг ёнида,олдида, орқасида ва ҳатто қўшни парталарда ўтирадиган ўқувчилар унинг партасига яқинлашиб йирик ҳарфлар билан ёзилган «Содиқ гуррак» сўзларини ўқидилар. Шу кундан эътиборан ўқитувчи йўлакдан ўтиб кетгач, унинг орқасидан паст овозда айтиладиган «гуррак» сўзи эшитиладиган бўлди. Ўз ота-онасининг ҳам, ўқитувчиларнинг ҳам қадрига етмайдиган бир одобсиз, тарбиясиз, беҳаё боланинг бенбо сўзи ўқитувчининг «қаттиқ-қўллиги» туфайли оммалашиб кетди.

ИШОНМАЙДИ

Бир йигит вокзалда паришон ҳолда ўтирган, ранглари кетиб қолган синфдош дўстини учратиб, сўради:

— Ҳа биродар,тинчликмн, йўл бўлсин?

— Узим, ўтирибман.

— Нима қилиб ўтирибсан?

— Қаерга боришимни билмай бошим қотиб қолди, хотиним уйдан ҳайдаб юборди.

— Нега?

— Ҳаммаси рашк туфайли.

— Қанақа рашк?

— Бунинг тарихи узун. Сен «Ғузал Василиса» фильмини кўрганмисан?

— Ҳа.

— Фильмда бўлиб ўтган воқеаларга ишонасанми?

— Ишонаман.

— Шундай воқеа менда ҳам содир бўлди, бунга ҳам ишонасанми?

— Ўн бир йил бирга ўқидик, сенга нега ишонмас эканман! Лекин тушунтириброқ гапир, сенда қандай содир бўлди?

— Ўзинг биласан, ишлигимдан овга ишқивозман. Далага чиқиб камондан ўқ отдим,бориб қарасам қурбақага тегибди. Шунга ишонасанми?

— Ишонаман.

— Овчиларнинг одатига кўра, ўлжа ташлаб кетилмайди, ноилож уни уйга олиб кетдим. Кучаги бир айланиб келиб қарасам, қурбақа аёлга айланиб қолибди. Эртакка ўхшаган бу воқеага ишонасанми?

— Ҳар қандай эртак тагида ҳақиқат ётади, мен бунга ҳам ишонаман,

— Кўрдингми, сен ҳақиқий инсонсан. Афсуски, бунга ўша кун ишдан вақтли қайтган хотиним ишонмаяпти.

Убайдулла АБДУЛЛАЕВ.

Маданият масканларида

«СИРЛИ НИҚОБ» ОЧИЛГАЧ

Пойтахтимиздаги кекса санъат масканларидан бўлмиш Охунбобоев номидаги шаҳар маданият уйининг халқ театри ижодий жамоаси томонидан иқтидорли адиб Тўлқиннинг «Сирли ниқоб» номли асари тақдимномаси бўлиб ўтди. Режиссёр талабаларнинг турмуш тарзини тасвирлар экан, томошабинни ҳаётга аста-секин қадам қўяётган ёшлар билан бирга замонамизнинг етук кишилари деб тан олиниб, аслида эса ҳаётга эскича назар ташлаётган кимсалар орасига олиб киради. Шаҳарда танилган ҳуқуқшунос домла ўз уйида ишлатиш мақсадида талабаларни олиб кетади ва уларнинг оғир меҳнати эвазига арзимаган пул тўлайди. Бундан нафратланган талабалар пулни олмай чиқиб кетадилар.

Саҳнада шунчалар бой бўлишига қарамасдан пулга, бойликка, зеб-зийнатларга ўч, фақат ўзини ўйлайдиган, ҳамма нарсадан ҳам бойликни устун қўядиган кимсанинг башараси очиб ташланади. Шунингдек қозининг хотини Таннозхон образи ҳам ёрқин саҳналарда нечоғлик қалби ғариб эканлиги тасвирга олинади.

Муаллиф ва режиссёр Авазбек Толибжоновлар ҳамкорликда мазкур образни олтин-кумушлар орасидаги малика, малика бўлганда ҳам тубан қалб соҳибаси эканлигини саҳнада жонли лавҳалар орқали кўрсатганлар. Фақат ўзининг ҳузур-ҳаловатини ўйлайдиган, қорни тўйса, олтин ва тақинчоқлари бут бўлсагина ҳаёт тўкисдир, деб ўйлайдиган кимсанинг башараси томошабин олдида намоён бўлади.

Ҳуқуқшунос домла Боқи Тоқиевичнинг кейинги саҳналардаги тубанликлари ҳам қизиқарли воқеалар орқали томошабин кўз ўнгида гавдаланади. Айниқса меҳмон Боқи Тоқиевича пора олиб келгандаги лавҳа ижрочилар томонидан саҳнага таъсирли олиб чиқилган. Унинг меҳмонга эмас, кўпроқ у олиб келган нарсага қараб қолганлиги, унинг қўлидаги нарсалар, бериладиган пора билан барчасини ўлчаниши аниқ тасвирланади. Аслида ҳақиқатни букиш учун келтирилган поранинг, катта ваъдалар билан қайтарилиши Боқи Тоқиевичнинг пул учун нафақат ўз виждонини, балки эл манфаатларини ҳам шу томонга буришга тайёр эканлигини кўрсатади. Шунингдек саҳнада намойиш этилган Таннозхон ва Боқи Тоқиевичларнинг беҳаё ҳаракатлари, бир-бирларига бўлган муносабатлари ҳам бу нопок кимсаларнинг жамият учун ёт эканлигининг далолати сифатида саҳнада намойиш этилади. Нечоғлик бой бўлсалар-да, ўта зиқна, бор нарсани ҳам бировларга раво кўрмайдиган кимсалар уйларида ишлаётганталабаларга бир пиёла чой ҳам тутмайдилар.

Бу лавҳаларда биз икки кимсанинг нечоғлик тубанлигини кўрамиз. Уларнинг ёлғиз ўғли Шурик ҳам ота-она измидан кетиб, ҳеч қаерда ишламайди, ҳафталаб уйга келмайди, кўчаларда безорилик қилиб, ўзидан кучсизларни талаш билан шуғулланади. Ана шундай йўлтўсарлик қилаётган бир пайтда Талабага дуч келади. Талаба Шурикнинг ишига халал бериб, ёш бир қизни тўнаётганида қутқариб қолади. Натижада иккови ҳам милицияга тушади. Шурикни кимнинг ўғли эканлигини билган милиционер барча айбларни Талабага ағдаришга ҳаракат қилиб, уни қамаб қўяди. Шурик эса озодликда қолади. Кейинчалик воқеалар янада ривожланиб боради. Талаба бу ноҳақликка чидолмай безориларга қўшилиб кетади. Эдик деган ном билан уларнинг барча ишларида ҳамтовоқлик қилади ва лекин шунда ҳам тоза қалб эгаси бўлган Талаба юрт ҳисобига бойлик орттираётган кимсаларга муросасиз бўлиб, уларнинг башараларини очиб ташлайди.

Воқеалар давомида ўзига таниш бўлган Боқи Тоқиевичнинг уйига бостириб киради ва унинг бор мулкини олиб чиқиб кетади. Жорж, Артур, Арман ва бошқа ўғрилар билан кечган умрига охир оқибатда афсус чекади. Кейинги ҳаётидан нафратланади. Ўғрилар билан қилаётган ишлари нечоғлик гуноҳ эканлигини, текинтомоқлик билан узоққа бориб бўлмаслигини англаб етади. Ўғри дўстларини бу йўлдан қайтаришга ҳаракат қилади ва лекин уддасидан чиқа олмагач, барчасидан воз кечади. Безорилардан осонликча қутулиб бўлмаслигини, агар улар ҳаётда қолсалар яна ҳам кўплаб қабиҳликлар қилишга қодирлигини англаб етгач, барчасини ўлдиришга аҳд қилади. Маст-аласт ҳолдаги ўғрилар тўпланган уйни қулфлаб бензин сепиб ўт қўйиб юборади...

Режиссёр бу саҳна орқали қабоҳат йўлига кирган кимсаларни йўқ қилишга, уларнинг хатти-ҳаракатларига чек қўйиш учун барча курашиши лозимлигини тасвирлашга бел боғлаган. Талаба ҳам шу ўт ичида ёниб кетади. Зеро, қутулиб қолишига кўзи етса-да, бунга интилмайди. Қилган гуноҳлари учун ҳаётда яшашга ноҳақман деб билади ўзини. Қисқа қилиб айтганда, асар томошабинни иллатларга ўт очишга чақиради. Бош ролни иқтидорли актёр Шукрулло Маҳкамов ижро этган.

Салоҳиддин СИРОЖИДДИНОВ.

Футбол оламида

ДАРВОЗАЛАР ТОРЛИК ҚИЛЯПТИМИ?

Шу йилнинг дастлабки ҳафталаридагидай шов-шув жаҳон футболида кўпдан бери бўлмаган эди. Ҳаммаси ФИФАнинг бош котиби Йозеф Блаттернинг ўйлабми-ўйламасдан айтиб юборган гапидан сўнг бошланди. У шундай деганди: «Футбол дарвозаларини бўйига ҳам, энига ҳам кенгайтириш керак! Майли, кўпроқ гол ураверишсин!».Турган гап, Блаттер сехргар чол Ибн Ҳаттоб эмаски, унинг айтгани дарҳол амалга ошаверса. Ҳурматли бош мутахассис ўзининггина эмас, балки нуқул бўш стадионларни кўраверib зериккан касбдошлари — миллий федерациялар аъзоларининг ҳам фикрини шундай изҳор этди. Тўғри-да, голлар бўлмагач, томошабинлар қайдан бўлсин?

Шундай қилиб, режадаги ислоҳотнинг мақсади оддий:дарвозани энига 50 сантиметрга, баландлиги бўйича яна 20 сантиметрга кенгайтирилади. Ҳозирги ўлчамлар (узунлиги — 732 сантиметр ва баландлиги — 244 сантиметр)га 1863 йилдан бери ҳеч бир ўзгаришсиз амал қилинмоқда.

Ана энди замонавий «Ибн Ҳаттоб»нинг нуфузли тарафдорлари ва улардан кам бўлмаган рақиблари пайдо бўлишди. Масалан, ФИФА президенти, бразилиялик Жао Авеланж унинг фикрини қўллаб-қувватласа, бразилиялик футбол қироли, машҳур Пеле бунга қатъиян қарши чиқмоқда.

Очиғини айтганда, бу масала бир қараганда оддий кўрингани билан аслида осон иш эмас. Энди бўйи икки метрдан кам бўлган дарвозабонларга қийин бўлиши етмагандай, бутун бошли жамоаларнинг ўйин услубларига ҳам путур етиши турган гап. Бразилия терма жамоасининг дарвозабони Карлус Жерменнинг айтишича, энди ҳатто узоқ масофадан берилажак зарбага йўл қўймаслик учун ҳимоя чизиғидаги ўйин «шафқатсиз» тус олади, бу эса, футболнинг жозибадорлигини сўндириши мумкин. Жарима майдони атрофидаги мудофаа энди таъбир жоиз бўлса, «жонга-жон олишга тайёр» бўлиб туради. Бу тариқа ўзгаришлар усталик билан алдаб ўтиш, шиддатли ҳужумлар уюштириш каби миллионлаб ишқибозлар олқишловчи кўринишлардан маҳрум этади.

Жаноб Блаттернинг айтишича, 1998 йили Францияда бўлиб ўтадиган навбатдаги жаҳон чемпионатида эски қоидаларга амал қилинади. Аммо бу гап ҳам мумтоз футбол ишқибозларини қониқтирмаяпти. Улар эса маълум бўлишича, жаҳонда жуда кўпчиликни ташкил этаркан. «Собрадиньо» (Бразилия) клубининг дарвозабони Марку Аммониу ФИФАнинг режасидан норози: «Улар сўнгра ҳамма айбни дарвозабонга ағдарадилар, — дейди у. — Яқинда дарвозабонлар фақатгина баскетболчилардан танланади, шекилли». «Васко да Гама» (Бразилия) клубининг дарвозабони Жайру ҳам ҳафа: «Ислоҳотнинг нима заруриятй бор? Ўйинлар шундоқ ҳам голларга бой бўляпти-ку», дейди.

— Менимча, ниманидир ўзгартиришга уриниш кўп нарсани бой беришга олиб келади, — дейди «Гуара» (Бразилия) клубининг мураббийси Деу ди Карвалью.

— Футбол юз йилдан зиёдроқ вақтдан бери ўзгаришсиз, аммо жозибадорлигини йўқотмай келяпти.

Шу билан бирга ўзгача нуқтаи назарлар ҳам пайдо бўлди. Бразилия терма жамоасининг мураббийси Загало футболнинг қизиқарлилигини ошириш учун ҳамма ишни қилиш керак, деб ҳисоблайди. «Мақсад шуки, кўпроқ голлар бўлсин, — дейди у. — Ўйиндан мақсад ҳам шунда. Агар дарвозабонлар бундан норози бўлишса, барибир, кўникишларига тўғри келади...»

Оврўполик «чарм тўп» усталари дарвозаларнинг янги ўлчами ҳақида қуйидагича фикрдалар.

Испаниялик дарвозабон Франсиско Лианьо («Депортиво») клуби:

— Агар жаноб Блаттернинг ўзлари ҳеч бўлмаганда бир мартагина дарвозада турганларида ҳеч қачон бундай қарорга келмаган бўлардилар!

Мадриднинг «Реал» клуби дарвозабони Франсиско Хавернинг фикри яна ҳам аччиқроқ:

— Бундан кейин футбол тўпини ҳам теннисникига алмаштирилса бўлмасмикан. Ана ундан кейин голларнинг ёғилишини кўринг эди!

Германия терма жамоасининг бир пайтлар машҳур бўлган дарвозабони Зепп Майернинг гаплари ҳам юқоридагиларга монанд:

— Катта спортнинг ўзига хос қонун-қоидалари бор. Ҳозирги дарвозаларга гол уролмаган футболчи, ишончим комилки, янги ўлчамдагиларга ҳам тўп кирита олмайди. Уларга ҳеч қандай янги қоидалар ёрдам беролмайди...

Дунё профессионал футболчилари бу кутилмаган ва ғалати «ислоҳот»га қарши «иш ташлаш» ҳақида фикрлашмоқдалар. Уларнинг ғоясини аргентиналик Диего Марадона ҳам қўллаб-қувватламоқда. Ҳозирча жаҳон футболидаги қизғин шов-шувнинг оқибатини олдиндан айтиш мушкул. Фақатгина у абадий навқирон ўйин — футболнинг янада гуллаб-яшнашига олиб келса яхши эди!

Бахтиёр ҲАЙДАРОВ тайёрлади.

Шаҳримиздаги Х.Иноятов номли 18-спорт мактабида ўсмирларга асосан қиличбозлик санъатининг сирлари ўргатилади. Машғулотларни собиқ таниқли спортчи, эндиликда эса мураббийлик қилаётган устозлар олиб боришади.

СУРАТЛАРДА: тажрибали мураббий Дилора Солиева сабоқларини ёш қиличбозлар доимо диққат билан тинглайдилар; биринчи тоифали қиличбозлар — Шавкат Шодиев, Андрей Салимов ва Саша Туленцевлардан устозларнинг умиди катта.

Равиль Альбеков олган суратлар.

Соғлом авлод учун

БОЛА НАЗОРАТСИЗ ҚОЛМАСИН

Жамиятдаги ҳар бир инсоннинг тақдири унинг ёшлик даврида соғлом ўсишига боғлиқ. Боланинг ёшлигида турли хил касалликларни ўтказиши унинг жисмоний жиҳатдан ўсишига маълум даражада салбий таъсир кўрсатади. Натижада жисмоний заиф ўсган боланинг иш қобилияти соғлом ўсган боланикига қараганда суст бўлади.

Кейинги пайтларда турли-туман фалокатлар ва фавқулодда ҳодисалар болаларнинг ҳаракат-таянч аъзолари шикастланишига олиб келмоқда. Уларнинг ҳаёт тажрибалари камлиги, ҳар бир нарсага ўта қизиқувчанлиги, турли хавфли ўйин қуролларини ўйнаши катталарни назоратидан четда қолиши жароҳатланишга сабаб бўлаяпти. Бундай жароҳатланиш турли жабҳаларда: кундалик турмушда, мактабда, спорт мусобақаларида, кўчадаги транспорт ҳодисаларида юзага келади. Гарчи кўча транспорт ҳодисалари сабабли учрайдиган жароҳатлар нисбатан кам бўлса ҳам, улар мутахассислардан ҳадал даволаш муолажаларини ўтказишни талаб қилади. Кузатувларнинг кўрсатишича, сўнгги пайтларда болаларда учрайдиган бундай жароҳатлар ўсиб келаётган боланинг организмида турли хил асоратларни юзага келтириб, хатто умрбод майиб-мажруҳликка олиб келиши мумкин. Шикастланишдан кейин болада учрайдиган асоратлар аъзоларининг функционал ҳолатини чегаралаб қўяди ва келажакда бола севган касбида ишлаш жарёнида ўзининг барча имкониятларини тўлиқ намоён қила олмайди. Болаларда жароҳатланиш рўй берган вақт асосан уларнинг эрталаб мактабга бориши ва пешинда мактабдан қайтиш пайтига тўғри келади. Шикастланган бола ҳаётининг хавф остида қолиши, ота-оналар ва яқинларнинг руҳий ҳолатларини ларзага келиши, ишлаб чиқаришда вақтинча қатнаша олмаслиги, ўзининг ижобий ечимини кутаётган муҳим ижтимоий масала ҳамдир.

Айниқса ҳозирги йўлларни яхмалак қоплаган дамларда кўча транспорт ҳодисаларидан жароҳатларни кескин камайтириш учун оилада, мактабгача тарбия муассасаларида, мактабда болаларга кўчада пиёдалар ҳаракати қоидаларини ўргатишни чуқайтириш зарур. Кўчани кесиб ўтиш жойларида ДАН ходимлари ва юқори синф ўқувчиларидан навбатчи-назоратчилар ишини ташкил қилиш, бахтсиз ҳодисаларнинг олдини олишда ижобий натижалар беради. Болаларда бундай бахтсиз фалокатларни келтириб чиқарадиган жароҳатланишни кескин камайтириш юқорида айтилган мутасадди ташкилотларнинггина иши бўлиб қолмай, кенг жамоатчиликнинг ҳам ишидир. Шундагина ҳар бир бола соғлом ўсиб, келажакда жамият учун фойдали инсон бўлиб етишади.

Муродхўжа ХОЛХЎЖАЕВ,
тиббиёт фанлари доктори, профессор.

Спорт янгиликлари

САЙЁРАМИЗДА ЭНГ КУЧЛИ

Европа — 95 футболининг энг яхши ўйинчисига бериладиган «Олтин тўп» совринига Италиянинг «Милан» ҳамда Либерия терма командасининг ҳужумчиси, 29 ёшли Жорж Веа лойиқ деб топилди. Миллий терма командаларнинг 100 нафар мураббийлари ўртасида ўтказилган сўровларда Веа 170 очко тўплади. Италиялик Паоло Мальдини (80 очко) иккинчи, Мюнхеннинг «Бавария» клуби ўйинчиси Юрген Клинсманн (58 очко) учинчи ўринларни олдилар. Веа бундан ташқари, дунё бўйича ва Африканинг энг зўр футболчиси деб ҳам топилди. «Бугун жаҳон аҳли мени йилнинг энг кучли футболчиси деб тан олишган экан, «Олтин тўп»имни юртим озодлиги йўлида аямасдим», — дейди Жорж Веа. Маълумки, Либерияда 1989 йилдан бери фуқаролар уруши, хунрезлик давом этмоқда.

Веа бугунги кунда болалигида орзу қилган чўққига эришган бўлса-да, армони ушалгани йўқ. У ҳам бўлса Либерия озодлиги, футболдаги фаолиятини айнан Либерия жамоаси «Жуниор Профешионал»да тугатиш. У суҳбатлардан бирида шундай деганди: «Бир зум бўлса-да, африкалик эканлигим сира эсимдан чиқмайди. Мен Либерияда туғилдим, албатта Либерияда жон бераман».

ИШОНМАСАНГ — ҚУВИБ ЎТМА!

«Дакар—96» автораллисида россиялик Виктор Московский бошқарган «КамАЗ» экипажи шу маркадаги машиналар ичида биринчиликни олди. Марокаш ва Мавритания чегаралари яқинидаги йўл жуда хавфли чиқиб қолди — Фаранг пойгачиси Лоран Деген бошқараётган «Мерседес» русумли юк машинаси минага йўлиқиб, портлаб кетди.

КИМНИНГ ПУЛИ КЎП?

АҚШ оммавий ахборот воситалари жаҳонда энг кўп даромад қилувчи спортчилар рўйхатини эълон қилдилар. Энг биринчи ўринда тўрт йилдирки, бу рўйхатда пешқадамликни бермай келаётган америкалик баскетболчи Майкл Жордан туради. 1995 йилда Жордан 44 миллион доллар фойда кўрган. Бу унинг 1994 йилги даромадидан 8 миллион доллар кўпдир. Иккинчи ўринда 40 миллион доллар ишлаб топган Майк Тайсон турибди.

Аёллар ўртасида эса германиялик теннисчи Штеффи Граф биринчиликда турибди. У ўтган йили 7,5 миллион долларлик бўлибди.

Беҳзод ЭГАМОВ.

Қилмиш-қидирмиш

ҚЎЛГА ТУШГАН ФИРИБГАР

Ҳозирги кунда айрим ёшларнинг билим эгаллаш ва жамиятга ўзининг бирон-бир фойдаси тегиши учун муқим иш жойига кўника олмаслиги ташвишланарли ҳолдир. Бундай ёш йигит-қизлар ўзларини ё олибсотарликка (мутлақо тижорат деб бўлмайди), ё фуқароларни алдаб, таъмагирлик йўли билан мўмай даромад топиш пайига тушишган.

Ана шундайлардан бирининг қинғир қилмишини пойтахтнинг Миробод тумани ички ишлар бошқармаси ходимлари фош этишди. 1970 йилда туғилган, аслий Чилонзор тумани, 3-даҳасида истиқомат қилувчи И. Умид на билим олишга ва на бирон-бир касб ўрганишга ҳаракат қилди. Аксинча, ҳар куни ошна-оғайнилари билан бирга кайф-сафо қилишдан нарига ўта олмади. Яхши кийинишу ресторанларда айш-ишрат қилиши учун эса ота-онасининг оладиган маоши етмасди. Фарзандининг маст-аласт ҳолда ярим тунгача юришлари отасини, айниқса онасини кўп ўйлантирди. Аммо улар номақбул ўғилни тарбиялаш учун жуда кеч ҳаракат бошлашди.

Умид ўз атрофидаги дўстларининг турмуш тарзини мукаммал эгаллади ва дастлабки «тажрибаларга» ҳам қўл урди. Уззукун бозорда изғиб юришга одатланди. Соддароқ кўринган деҳқон ва узоқроқ вилоятлардан келган шаҳримиз меҳмонларини турли хил йўллар билан алдаб-сулдаб пулларини оларди. Ва Умид бунинг гаройиб усулини топганди.

Милиция ходимлари Умидни айнан жиноят устида, яъни фирибгарлик билан шуғулланаётганда қўлга олишди. Миробод деҳқон бозори Янги йил арафасида ҳар доимгидан гавжум. Умид бўлса кўзлари олма теради, бугунги «ов» албатта бароридан келиши керак. Аксинча ҳамтовоқлари билан тузган режалари чиппакка чиқади-я. Ҳа, ана кўрди. Соддагина кийинган, туришидан анчадан буён бозорга чиқмаган аёл келарди. Умид вақтни қўлдан бой бермаслик учун аста унинг олдига борди.

— Опажон, нима ёрдам керак? Нима харид қилмоқчисиз? Ҳамма нарсани муҳайё қилворамиз. Фақат сиз молнинг нималигини айтсангиз бўлгани, — деди у маҳмадоналик билан.

— Вой, ростданми? Шу ўглимга байрам олди совга қилиш учун чарм камзулнинг тозасидан керак эди, ишонгани қўлимиздан келади. Қани, пулни беринг, мен шундоқ мана бу дўконга кираману, сиз излаб юрган молни олиб чиқаман. Ёқмаса, унинг бир неча тури ҳам бор. Хуллас, бугун уйга қуруқ қайтмайсиз, опажон, — деб Умид ишонтирган бўлди.

Аёлнинг дастрўмолчага ўраган пулини ҳатто санаб ҳам кўрмай, дўконга кириб кетди ва... орқа эшигидан чиқиб жўфтакни рослади. Бечора аёл ҳожатбарорни ярим соатлар кутди. Охири сабри чидамай, дўконга бориб қидира бошлади. Сўраб-суриштирди, аммо кўрдим, деган инсонни учратмади. Чув тушганини сезган аёл дод солиб ёрдамга одамларни чорлади. Тилини тишлаганича бозордаги милиция ходимларига мурожаат қилди. Бўлган воқеани ипидан-игнасигача тушунтириб берди. Фирибгарнинг алоҳида белгиларини айтди. Тезкор гуруҳ дарҳол ишга киришди. Орадан уч соат ҳам ўтмай, фирибгар ушланди. Уни Миробод тумани ИИБ навбатчилик қисмига олиб бориб топширишди. Дастлабки суриштирув ҳаракатларига кўра, унинг яна бир неча фуқаронн алдаб кетгани маълум бўлди. Бировга дори-дармон, бировга АҚШ доллари, яна бировга қурилиш материаллари ваъда қилиб пулини олганда, қочиб юрган экан. И. Умиднинг бу қилмиши юзасидан тергов ишлари олиб борилмоқда.

Мирзараҳим МАМАЖОНОВ.

Бош муҳаррир ўринбосари Солиҳ ЁҚУБОВ

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

— Вазнини камайтириш ёки оширишни, организмини тозалашни,

— чет эл фирмасида катта пул ишлашни

ХОҲЛАГАНЛАР

қуйидаги телефонларга мурожаат қилсинлар:

48-97-43 (Аҳрор Пўлатов).

29-61-74 (Одилжон Раҳимов).

ТАШКИЛОТ

иш стажи 3 йилдан кам бўлмаган ва компьютерда ишлаш тажрибасига эга

БОШ ҲИСОБЧИНИ ИШГА ТАКЛИФ ЭТАДИ.

Телефонлар: 91-61-31 (кундузи); 76-23-37, 44-02-42 (соат 18 дан 22.00 гача).

«СЕНОЛ» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ТИЖОРАТ ФИРМАСИ

винтлар, шуруплар, больтлар, гайкалар, мих парчинлар (заклёпкалар) ва бошқа мустаҳкамловчи буюмларни

ТАЙЁРЛАБ БЕРАДИ.

задвижкаларни таъмирлайди, токарлик-фрезерлик ишларини

БАЖАРАДИ.

Товар айирбошлашимиз ҳам мумкин.

Воситачиларга эса тузилган ва тўлови амалга оширилган шартномаларда кўрсатилган сумманинг 10 фоизи миқдорида хизмат ҳақи тўланади.

Тўлов шакли — турлича.

Телефонлар: 74-20-33, соат 9 дан 17.00 гача.

«Ўзтемирйўлтаъмирмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасининг

ТОШКЕНТ ТЕПЛОВОЗ ТАЪМИРЛАШ ЗАВОДИ

доимий ишлашга қуйидаги мутахассисликлар бўйича малакали ишчиларни таклиф қилади:

- дурадгорлар,
- вагон бўёқчилари,
- ёғочга ишлов берувчилар,
- электр кўприкли кран машинистлари,
- токарлар,
- газ билан кесувчилар,
- пружиначилар,
- реостатларни синовчи тепловоз машинисти

МУТАХАССИСЛАРДАН:

- бош энергетик,
- энергия кучланиш цехи бошлиғи,
- энергия кучланиш цехи устаси,
- муҳандис-металлургларни

ИШГА ТАКЛИФ ЭТАДИ.

Сизларни қуйидаги манзилда кутамиз: Миробод тумани, Червяков кўчаси, 64-уй. «Ўзтемирйўлтаъмирмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси, 1, 5, 26-трамвайларнинг «Сарикўл» бекати. 22, 102-автобусларда «Тошкент» метро бекати.

Фақат 20 кун !

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

1996 ЙИЛ 15 ФЕВРАЛДАН БОШЛАБ

ТОШКЕНТДА БИРИНЧИ МАРТА !

акробатика, гимнастика, эквилибристика, баланс ҳамда жонглёрлик соҳасида жаҳонда улкан ютуқларни қўлга киритган

ХИТОЙ ЦИРКИ ЮЛДУЗЛАРИ - ЕТАКЧИ САНЪАТ УСТАЛАРИНИНГ

ГАСТРОЛЛАРИ

2 бўлимдан иборат йирик, хилма-хил дастурдаги цирк томошалари.

Томошалар иш кунлари соат 10, 14.00 ва 18.00 да, шанба ва якшанба кунлари соат 12.00, 15.00 да бошланади.

Касса соат 18.00 гача очиқ.

Маълумот учун телефонлар: 44-29-04, 44-35-91.

ЧИПТАЛАРНИ ЎЗ ВАҚТИДА СОТИБ ОЛИНГ !

ТРАМВАЙ-ТРОЛЛЕЙБУС ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БОШҚАРМАСИНИНГ 1-ТРОЛЛЕЙБУС ДЕПОСИ

20 ёшдан юқори бўлган шахсларни троллейбус ҳайдовчиси курсларига

ТАКЛИФ ЭТАДИ.

Ўқиш давомида 510 сўм миқдорида стипендия тўланади. 3-класс ҳайдовчисининг ўртача маоши — 3500 сўм.

Ҳайдовчиларга қуйидаги имтиёзлар берилади:

— Шаҳар электр транспортида бепул юриш;

— аёлларга 50 ёшдан пенсияга чиқиш (ҳайдовчи бўлиб 15 йил ишлаган бўлса), эркакларга эса 55 ёшдан (ҳайдовчи бўлиб 20 йил ишлаганда).

Бундан ташқари бошқа имтиёзлар ҳам мавжуд.

* * *

ТРАМВАЙ-ТРОЛЛЕЙБУС ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БОШҚАРМАСИНИНГ

1-троллейбус депоси

ТРОЛЛЕЙБУС КОНДУКТОРИ

бўлиб ишлашни хоҳлайдиганларни

ИШГА ТАКЛИФ ЭТАДИ.

Кондукторнинг ўртача маоши — 1500 сўм.

Шаҳар электр транспортида бепул юриш ҳуқуқи берилади. Бошқа имтиёзлар ҳам бор.

Ушбу эълонлар Сизларни қизиқтирса 1-троллейбус депосининг кадрлар бўлимига мурожаат қилинг: Тошкент, Т. Шевченко кўчаси, 28-уй.

Телефон: 56-17-83.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ
TOŞKENT OQŞOMI

Муассис: ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

Телефонлар: хатлар — 33-29-70; эълонлар: 33-81-42, 36-57-27.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Нашр кўрсаткичи 64690

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтаси»га 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10. ❖ Буюртма Г-08. ❖ Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. ❖ Қоғоз бичими А-2 «Шарқ» нашриёт матбаа-концерни босмахонаси. ❖ Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. ❖ Босмага топшириш вақти 11.30. ❖ Босишга топширилди: 11.30. 1 2 3 4 5 6.